

"NARODNI PROGRESIVCI" OPASNO PODVZETJE

DELAVSKO GIBANJE V NOVI STRANKI DOCELA PREZRTO

La Follettov apel naslovljen zgolj na plasti nižjega dela srednjih slojev

Udarec na poskuse za ustanovitev delavske stranke. — Roosevelt nejevoljen nad "izdajstvom". — Socialisti, komunisti in unije od LaFolletta ignorirani

"Nova ljudska stranka" "National Progressives". In znak — lep krog in v krogu križ. Vodja pa wisconsinski guverner Phil LaFollette, ter njegov brat, ki je zvezni senator, in njuna sestra, ki je urednica ene izmed najslavnejših revij v tej deželi. Naravno, da je tako vplivna družina dobila za predlog ustanovitve nove stranke mogočen odziv.

"odpravo" brezposelnosti in v agrikulturi. Nekateri časnikarji trdijo, da je Phil La Follette osnoval svojo stranko točno po Hitlerjevi vzpodbudi. Ko je bil tam, se mu je baje jako dopadlo, ker je videl povsod samo navdušenje in "patriotizem". In tudi nacijski znak.

Posnemanje nacijev
Ko se je vrnil in se posvetoval s svojim bratom zveznim senatorjem, se je odločil: Ustanovil je stranko in ji sam določil ime "Narodni progresivci". Sam ji je določil znak. Program ji ni dal, ampak le lep govor, ki lahko pomeni kakor ga kdo hoče tolmačiti, oziroma kakor ga on hoče tolmačiti.

Hitler si je določil za svoj znak kljukasti križ. Phil La Follette si je določil za znak svoje stranke vodoravni križ v obliki kroga. Pravi, da pomeni križ, ki ga zarisujemo kadar gremo na volišče.

Socialisti in unijski predstavniki proti novi stranki
Značilno je, da so skoro vse liberalne revije, vsi socialistični in vsi komunistični listi izjavili, da novo lafollettovsko gibanje ni ne delavsko in ne liberalno. Najbolj pa se jeze najbolj potihoma rooseveltovci, kajti La Follette jim je zadal silovit udarec. Tako vsaj trdijo "komunisti", ki razmotrivajo politično situacijo od dne do dne.

Da-li se Phil La Follette za to kaj briga ali ne, ne vemo. Vemo pa, da je naslovil svoj temeljni apel na takozvane srednje sloje, — to je, na farmerje in male trgovce, delavske unije pa je pustil ob strani. Tudi Hitler je delal skoro enako, češ, delavci so itak bedaki, ti bodo šli z menoj ko hitro bo srednji razred na moji strani. Torej kaj je nova LaFollettova stranka? Delavci v Wisconsinu in drugje, bodite opretni, kajti kot veste, ni vse zlato, kar se sveti.

Ameriške investicije v Evropi
V Evropi investiran ameriški kapital znaša 13 milijard dolarjev, in evropski, ki je investiran v Ameriki, pa nad 8 milijard.

Na gornje vprašanje lahko rečemo samo to: morda? Izgleda tako. Phil je bil v Nemčiji in pravijo, da se je zelo divil "redu", ki ga je v "tretjem rajhu" uvedel firer, bodisi za

Delavsko gibanje je vredno le toliko, v kolikor delavci delujejo zanj.

Širimo te tedne "Majski Glas"! Pridobivajmo naročnike Proletarcu! Jačajmo klube JSZ! Potrudimo se za čimveč aktivnosti v Prosvetni matici!

Tako ima boj med AFL in CIO kvarne posledice tudi v

PAZIMO, DA USA NE ZABREDE V VOJNO!

Štiri milijone podpisov veteranov, ki so bili v vojni službi Zed. držav izven njih mej, je podpisalo peticije, v katerih apelirajo na vlado, da naj ne nasede kakih novi vojni propagandi. Na gornji sliki so paketi s peticijami in pa deputacija veteranov, ki jih je izročila kongresu.

Z DELAVSKE FRONTE

Glavna tarča v prešlih dneh v boju med frakcijami avtnih delavcev je bil spet Homer Martins, predsednik unije avtnih delavcev. Ampak ne kot borilec proti korporacijam, pač pa samo v svojih vrstah. Kapitalistično časopisje, in tudi delavsko, je oglašalo, da je proti njemu "konzervativno" in "radikalno krilo". Martins se po našem mnenju ni izkazal za spretnega voditelja, dasi je za unijo avtnih delavcev veliko storil. Da-li je sedanjji boj proti njemu vreden naporov, pa vedo delavci, ki ta boj vodijo, bolj nego mi.

Takozvani Wagnerjev delavski zakon izgublja bolj in bolj na veljavi. Je vse zastoj — oblast je v rokah ljudi, ki niso "prijatelji" delavcev. Morda le v volilnih kampanjah, ampak drugače nikakor ne.

Henry Ford je eden izmed največjih kršilcev določb v polstavi, katere namen je uravnati nesoglasja med delavci in delodajalci. Henry je bil osebno pri Rooseveltu in je dejal, da se na postave poživlža. Tako nekako. Kajti on plača boljše kot unijske družbe in vrh tega, kako je mogoče, da bi ga "Wall Street" mogel prisiliti na kolena! Ne nje!

Roosevelt ga ni mogel pridobiti v spravo in je baje namignil odboru, ki upravlja z Wagnerjevim delavskim zakonom, da naj pusti Forda pri miru, oziroma da naj obtožbe proti njemu umakne. Henry Ford in Tom Girdler sta danes dva naj-

večja predstavnika fašističnega kapitalizma v tej deželi. Ameriška delavska federacija se je v teh kritičnih razmerah lotila organiziranja delavcev — toda le v onih obratih, v katere je posegel z organizatorično kampanjo CIO.

Ali je to dobro ali slabo — kajti tekma je tekma — se bo videlo po tekmah. Sloga in enotna organizatorična kampanja bi bila kajpada boljša. O tem pišemo v drugih člankih.

Državni tajnik pravi, da bodo apelili v pomoč Španiji "upoštevani"

Klub št. 1 je s prireditve dne 10. aprila brzojavil zvezni vladi, da naj neha z "nevtalnostjo" v španski civilni vojni in naj Španiji dovoli kupovati v tej deželi municijo, kakor jo lahko kupujejo druge dežele, med njimi Nemčija in Italija, ki jo nato oddajata fašistom v Španiji. En protest enega kluba seveda ne zaleže. Toda ker pošiljajo slične zahteve razne delavske organizacije izrom Zedinjenih držav že mesec in mesec, so dosegle vsaj toliko, da so bile nekatere restrikcije umaknjene in da je vlada sama neposredno sugerirala odpravo svoje "nevtalnosti" v Španiji. Brzojav z omenjene prireditve je v imenu kluba št. 1 poslal Joško Owen. Iz državnega tajništva zvezne vlade so odgovorili, da ga bodo "upoštevili". Nekaj je torej vendarle zalegel.

se trudi zblížiti oba tabora in graja oba, ker jima primanjkuje volje za spravo. Dubinsky je član C. I. O. in ravno tako tudi njegova unija. Za slogo deluje tudi predsednik unije klobučarjev Max Zarnitsky. Bil je član vodstva CIO, toda je odstopil, ker je njegova unija v AFL. Zavedni delavci lahko za združevalno akcijo obeh taborov veliko store z ustvarjanjem psihološkega razpoloženja, v katerem bo članstvo unij v stanju izvršiti potreben pritisk na vodstva v prid pomirjenja in za enotnost.

Sporazum med CIO in AFL neobhodno potreben

Delegati zveze unij A. F. of L. v New Yorku so na svoji seji 5. junija sklenili, da morajo unije Ameriške delavske federacije, ki so pridružene delavski stranki, umakniti sodelovanje. To jim je pred tedni naročil tudi Wm. Green v imenu svoje eksekutive. Prepovedal je unijam v drugih državah spadata tudi v delavsko nestranksko ligo, ker je njen predsednik Lewis in ker jo kontrolirajo unije CIO.

Sklep unij AFL v New Yorku je za delavsko stranko velik

ISZ proti boju AFL za uničenje UMW

Eksekutiva JSZ je na svoji seji dne 6. maja sklenila apelirati na odbor A. F. L., da naj ne nadaljuje svojega boja za uničenje premogarske unije United Mine Workers, kajti ta nečastna borba ne bo škodovala samo UMW, ampak vsemu unijskemu gibanju v tej deželi. Ako se bo nasilnosti in pretepe med premogarji, kakršni so se dogajali v Illinoisu, zaneslo zdaj tudi v druge revirje, bo to fino sredstvo v propagandi za fašizem v tej deželi. Zdrav razum pove, da tudi A. F. of L. ne bi imela od tega nikakih koristi.

Dollfussovih spomenikov v Avstriji je konec

Ko je bil avstrijski klerofašistični diktator po nacijih umorjen, so mu morali postaviti spomenike, nacije pa so obsodili nekatere v smrt in druge v koncentracijske kempe. Zdaj so Dollfussovi kipi sneti in pretopljeni v spomenike onih, ki so ga umorili. Tudi fašizem ima svoje muhe.

"Metropola" se pripravlja na nove zelo resne akcije

Prošlo nedeljo se je vršila v Clevelandu konferenca zastopnikov klubov JSZ in društev Prosvetne matice. Eksekutivo je zastopal na nji Anton Garden. Zborovanje je bilo jako živahno. O sklepih in o vtisih, ki so jih dobili na tem zborovanju posamezniki, pa bo poročano v prihodnji številki.

Tudi Švedska vržena v oboroževanje

Švedska vlada je nedavno predlagala zborniki, naj ji dovoli nadaljnih 19.000.000 za oboroževanje, posebno na morju in pa za utrdbne ob švedskih obrežjih. Minister obrambe je to zahtevo utemeljil z argumentom, da ni v današnjem svetu agresivnosti in fašizma nobena dežela varna pred napadi, zato mora biti nanje čimbolj pripravljena. Tako so švedski socialisti primorani — hočeš nočeš — glasovati za obrambne načrte, čeprav so tradicionalni pacifisti in skoz in skoz sovražniki militarizma.

Podpora Švedske Špancev

Niso samo delavske organizacije kot take, ki podpirajo špansko ljudstvo v boju proti fašizmu. Švedska zbornica je prispevala iz državne blagajne 100 milijonov švedskih kron v ta namen, z določbo, da se jih mora porabiti v prid otrok.

Nevtralnost Z. D. v Španiji končno vendar razgaljena

Fašisti zmagujejo zgolj po zaslugi demokratičnih sil, ker odklanjajo prodajati municijo lojalistom. — Pomoč pride, a morda za enkrat prepozno

Ko je Anglija pod vodstvom torijske vlade začela slepomiti s svojo "neumeševalno" politiko v civilni vojni v Španiji, se je v resnici umešala tako zelo, da bi generalu Francu niti Italija niti Nemčija ne mogli pomagati toliko kakor mu je ta takozvana trdnjava demokracije!

In kot bi trenil, je sledil angleški "neumeševalni" politiki naš predsednik Roosevelt in hipoma razglasil nevtalnost. Zdjaj mu je žal. Kajti Roosevelt je razumen človek in je uvidel, da so ga angleški magnati ukani. Zmerom je mislil, da je za demokracijo, pa se je izkazalo, da se je v največji vojni, kar jih je bilo po svetovni vojni, baš naša dežela prva odzvala pozivu — udušiti demokracijo v Španiji! Roosevelt je včasih skrajno naiven. Ako ne bi bil tako nepreviden, ne bi poslušal aristokratov v Angliji, pač pa bi rajše dal pomoč ljudski fronti v Franciji. Ker pa je osamljena, je tudi ona brez moči.

Ze danes je zgodovinsko dokazano dejstvo, da bi general Franco svoje vojne niti začeti

ne mogel, ako bi si v naprej ne zagotovil finančne pomoči Vatikana in tehnične ter vojske podpore, ki sta mu jo obljubila Mussolini in Hitler.

Torej ali je to nevtalnost ako lahko rebeli v Španiji s pomočjo dveh velesil gazijo po ustavnih republikah, dočim takozvane demokratične sile miže, namesto da bi pomagale svoji tovarišici? Se še spominjate, kako se je Rooseveltova administracija pod krinko nevtalnosti prizadevala, da bi ladja, naložena z vojnimi letali ne dospela v lojalistično Španijo? Uspela je toliko, da so tisto ladjo zasegli — fašisti.

V kongresu jih je zdaj sram take nevtalnosti, toda reakcionarji jo še zmerom zagovarjajo, češ, nas se tam čez ničesar ne tiče! Kar je v zveznem kongresu resničnih pristašev demokracije, so za ukinjenje "embarga" — to je, prepovedi izvažanja municije iz te dežele španski republikah. Ampak tudi ako bitko na celi črti dobe, kaj pomaga, ko pa vidimo, da je bila ameriška vlada dve leti v resnici pod krinko nevtalnosti na strani fašizma v Španiji!

Bogastva Rumunije

Hitler zelo hrepeni tudi po Rumuniji, posebno radi njenih petrolejskih vrelcev, kajti uporabljanje nafte je modernemu militarizmu neobhodno potrebno. A tudi na drugih prirodnih virih je Rumunija izredno bogata dežela. Ima rodovitna žitna polja, da ji vsega preostaja, dočim v Nemčiji kruha primanjkuje. A to še ni vse. Rumunija je bogata tudi na rudah in drugih sredstvih. V okoliščini Albe Julije so začeli s pridobivanjem gline, nazvane "nial", ki je tako mastna, da so jo v vojni Nemci uporabljali kot milo. V tej glini so našli tudi zlato, ki ga je nanosila reka Tulu. V dolini reke Zugude pa so dobili glino za filtriranje petroleja, katero so morali za drag denar uvažati iz inozem-

stva. Cena zemljiščem v prej omenjeni dolini znaša že 160.000 lejev za hektar.

Nemiri v kolonijah

Francija ima velike neprilike v svojih afriških kolonijah. Posebno v Tunisu. Domačine podžiga k odporu posebno Mussolinijeva propaganda, ki je zelo spretna, dočim Anglija in Francija — ki bi lahko nagajali Mussoliniju v Etiopiji, spita, oziroma sta mu rop celo odobrili.

V protifrancoskih izgredih v Tunisu je bilo že mnogo domačinov, pa tudi nekaj francoskih orožnikov in vojakov, ubitih. Francija je v skrbeh posebno še radi čimožjega sporazuma, ki ga kuje Hitler z Mussolinijem očitno najbolj proti nji drag denar uvažati iz inozem-

DELAVSKE ZMAGE V ANGLIJI NEZAUPNICA KONSERVATIVCEM

Ali ima torijska stranka še večino angleškega ljudstva na svoji strani? Delavska stranka trdi, da ne, in v dokaz navaja svoje zmage v dopolnilnih volitvah. Vršile so se v treh okrajih in v vseh treh so zmagali njeni poslanski kandidati. Vse tri okraje so prej zastopali v parlamentu člani torijske stranke.

Delavska stranka smatra, da večina ljudstva ne odobrava sedanje politike torijske vlade, posebno še ne z ozirom na Španijo in torijske kapitalizacije pred Mussolinijem, zato zahteva razpust sedanje zbornice in nove volitve. Vlada bo prej ali slej to primorana storiti, toda smatra, da zdaj za to ne bi bilo ugodno, ker bi v kampanji imela delavska stranka prednost. Premier Chamberlain skuša doseči v vnanji politiki kak velik uspeh, ki bi mu pomagal v kampanji, vrh tega želi, da vojna v Španiji konča prej nego bi se vršile prihodnje volitve. Gesla delavske stranke v pomoč lojalistom bi potem po Chamberlainovem mnenju ne imela več kampanjske vrednosti, kot jo imajo danes. Vsekakor bo prihodnji volilni boj v Angliji izredno vroč, ker je delavska stranka svoj zadnji poraz prebolela in postaja v taktiki vedno bolj agresivna.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NARODNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopi si in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tedenskega čudna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor ..... Frank Zaitz.
Business Manager ..... Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager ..... Joseph Drašler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

1301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Narodnostne manjšine in Hitler

Nikjer v Evropi niso narodnostne manjšine bolj brezpravne kakor v Italiji. Ko je prišlo kakih 300,000 Nemcev s svojo južno Tirolsko pod Italijo, so pod Mussolinijem bili ob svoje čole, ob nemške kulturne ustanove in časopise in še celo v cerkvi so jim vzeli jezikovne pravice. Zatirani so bili skoro toliko kot primorski Slovenci. Mussolini jih hoče poitalijančiti in od te namere ni še prav nič odnehal. Vzlic temu ni Hitler rekel zanje še nobene obrambne besede. Nasprotno, na svojem zadnjem obisku v Italiji je zagotovil Mussolinija, da bo Nemčija zmerom spoštovala sedanjo mejo med njo in Italijo. Zagotovil ji je trajno prijateljstvo tretjega rajha in vzajemnost. Nemci pod Italijo, ki so se nadejali, da bo Hitler njihov zaščitnik, so se ukanili.

Zdaj pa pogledimo v Čehoslovaško. Nikjer nimajo narodnostne manjšine več jezikovnih pravic kakor v nji in vrh tega imajo civilne svobodščine, ki jih na Poljskem, na Ogrskem, v Rumuniji, v Italiji itd. nimajo. V nobeni državi ni nemška narodnostna manjšina upoštevana toliko kakor na Čehoslovaškem. Vzlic temu se je Hitler proglašil za njenega zaščitnika in rohnel, da mora biti zatiranje Nemcev na Češkem konec. Ob enem je med Nemci na Češkem zgradil močno nacijsko gibanje in češka vlada ga dovoljuje. Italija ga ne bi, pač pa bi poslala Hitlerjeve agente na Liparske otoke, ako ne prired strelce, ki jim bi pognali kroglice v hrbet. Hitler potrebuje prijateljstvo Mussolinijeve Italije, zato je pripravljen pozabiti 300,000 tirolskih Nemcev, a potrebuje tudi bogastva Čehoslovaške, zato intrigira, grozi in hujska, da ustvari položaj, v katerem se je bi polastil brez nevarnosti zase, kakor se je Avstrije. Radi te roparske nakanke je bodočeno Čehoslovaške in češkega naroda resno v opasnosti, posebno ako jo puste na cedilu Francija, Anglija in Rusija. Poljaki, ki tej Hitlerjevi politiki sovraštva proti Čehoslovaški pridno pomagajo, bodo nekoč to obžalovali, kajti ako pomete z zemljevida Češko kakor je Avstrijo, bo prej ali slej tudi Poljska na vrsti.

"Nazaj na farme"

Henry Ford se je v intervjujih v Washingtonu pohvalil, da veruje v visoke plače delavcev in jih je svojim delavcem tudi dal, kajti če ne zaslužijo dobro, nimajo s čim kupovati in tako je ves business na škodi. Ko so ga vprašali, kaj misli o dolgih neprosto voljnih, neplačanih "počitnicah", ki so jih delavci v njegovih obratih deležni vsako leto, je priznal, da jih bodo dobivali tudi v bodoče. Ni dela za vse delavce akoci celo leto, pa morajo biti mesece, ali morda tudi pol leta in dalj, doma. Vsled teh prisiljenih počitnic je "visoka" plača v resnici nizka, ako se je enakomerno razpodeli skozi vse tedne v letu. In Ford je moral to dejstvo priznati. Svetuje pa delavcem, naj si kupijo male farme, na katerih bi pridelali večino kar potrebujejo, imeli kravo, da bi bilo tudi mleko doma, redili prešiče in kokoši. Tako bi bili preskrbljeni z živili in jih ne bi skrbelo, kako bodo živeli v dolgih neplačanih počitnicah, ki so v občaju v avtni, v stavbinski in v raznih drugih industrijah.

Vprašanje kajpada je, kdo bo milijonom delavcev preskrbel take kmetije, posebno še pri velikih mestih, kajti sami si jih večinoma ne morejo kupiti, kapitalisti pa jim jih tudi ne bodo podarili. Za pametno urejeno družbo bi to vprašanje ne bilo težko, pod kapitalizmom pa bo le majhen odstotek delavcev mogel posedovati farme, kajti če jih kupijo na upanje, jih izgube čim ne morejo več plačevati obrokov. Fordov nasvet delavcem je torej v teh razmerah zanje brez vrednosti.

Fašizem papežu slabo vrača

Star običaj je, da kadar pride v Rim kak vladar ali predstavnik vlade, obišče tudi papeža. Hitler tega ni storil. Ko se je pripravil v Italijo, je cerkvenim krogom v Italiji namignil, da ga v Vatikanu ne bo. Papež si je pomagal iz zadrege, v kateri je bil vsled tega ponižanja, z odpotovanjem iz Rima na "počitnice".

Mussolini bi bil lahko rekel firerju, naj obišče tudi svetega očeta, a tega ni hotel, kakor tudi noče posredovati v prid katoliške cerkve v Nemčiji, češ, da je to notranja zadeva nemške vlade in katoliške cerkve. Vatikanske dostojanstvenike to Mussolinijevo zadržanje jezi toliko, da so se v času Hitlerjevega obiska v Italiji obnašali skoroda izziivalno. Vatikanski muzej so tiste dni zaprli in tudi nekatere druge zanimivosti v Vatikanu. Papež pa je izjavil, da ga silovito boli, ker se je v večnem mestu nad krščanskim križem dvignil neki drugi križ, ki zametuje Boga in božje nauke. Misli je seveda na Hitlerjevo svastiko, s katero je italijanska vlada Hitlerju na čast okinčala Rim.

Očitno je, da ne samo Hitler, ampak tudi Mussolini smatra, da mu v vojni "proti komunizmu" papeževa pomoč ni več potrebna. Vrh tega ko dobita vseeno, ker so svečeniki v Italiji bolj fašisti kakor katoličani. Mnogo duhovnikov v Milanu je Hitlerja navdušeno pozdravljalo in kardinal Innitzer na Dunaju se je izkazal bolj za nacija kakor za kardinala svete matere cerkve. Fašist general Franco je zdaj edini, kateremu je pomoč cerkve še neobhodno potrebna. Jezuitom je vrnil v fašističnem delu Španije vso imovino, ki jim jo je vzela španska republika. Njena vrednost znaša okrog 30 milijonov dolarjev. To je papežu v njegovem podpiranju fašizma zdaj edina tolažba.

Vsak delavec naj dobi polno vrednost svojega dela — vsak po svojih dejanjih.

DUHOVI RIMLIANOV BILI SPET OBUJENI

Poročajo, da je Mussolini priredil Hitlerju tako "rimljansko" svečan sprejem, kakrnega zgodovina ne pomeni — relativno rečeno — niti v času cesarjev. Par to vojnih ladij je defiliralo pred njim v vojnih vajah, in stotine vojakov, dalje mladina itd. To so bili zunanji efekti. Kaj sta si oba diktatorja — ki mislita zgolj na ropo — povedala drug drugemu zaupno, se prejkone ne bo nikdar točno izvedelo.

KONGRES RAZREDNIH DELAVSKIH UNIJ V JUGOSLAVIJI VZLIC OVIRAM SIJAJNO USPEL

Poverilce ... bor pregledala policija. — O Rusiji in Španiji ni bilo dovoljeno govoriti. — Javen shod ob priliki kongresa prepovedan. — Delavska pozdravna pesem bila tudi zabranjena

V Zagrebu se je minuli mesec vršil četrti kongres Zedinjenih delavskih strokovnih zvez Jugoslavije, ki so socialistično usmerjene. O tem zboru poroča "Del. Politika" sledeče:

Od sobote, dne 16. do vključno ponedeljka, dne 18. aprila je zasedal v Zagrebu, v novi zgradbi Delavske zbornice, 4. kongres Zedinjenih delavskih strokovnih zvez Jugoslavije, ki je bil živa slika rastoče organizatorične sile razrednih strokovnih organizacij.

Kako veliko pažnjo je polagalo razredno organizirano delavstvo tudi drugih držav temu kongresu, je pričala navzočnost predstavnikov central svobodnih strokovnih organizacij iz: Čehoslovaške (s. Rudolf Tayerle), Švedske (s. Sölvén Arnold in Strand), Danske (s. Jensen), Madžarske (s. Beng Gal), Nizozemske (s. Vanderlind).

Mednarodni urad dela je zastopal dr. Steinitz, SZUOR generalni ravnatelj dr. Matjašič in ministarstvo socialne politike načelnik Jeremič.

Vsled važnih dogodkov v političnem in strokovnem življenju doma, sta svojo udeležbo v zadnjem hipu odpovedala ss. Leon Jouhaux (Zuo), kot zastopnik francoskih strokovnih zvez in Valter Citrine, zastopnik angleških svobodnih strokovnih organizacij.

Mednarodno strokovno internacionalno je zastopal s. Rudolf Tayerle.

Na kongresu je bilo navzočih poleg centralnega odbora še 119 delegatov, odposlancev 32 zvez, ki so zastopali preko 54,000 članov, razen tega 67 odposlancev oblastnih odborov in krajevnih medstrokovnih odborov s posevtovalnim glasom.

Namera, da se kongres otvori z velikim zborovanjem zagrebškega delavstva v novi dvorani delavske zbornice, se ni mogla uresničiti, ker oblast iz razlogov javnega reda in miru prijavljene zborovanja ni dovolila.

S posebnim odlokom je bilo zabranjeno govoriti o Rusiji in Španiji, naši notranji politiki in proti kr. vladi. Razen tega je morala odpasti tudi delavska pozdravna pesem.

Kongres je otvoril s. Luka Pavičević, nakar so sledili pozdravni govori domačih in inozemskih delegatov.

V predsedstvo kongresa so bili izvoljeni ss.: Luka Pavičević, Pinta in Sedej.

Najgloblji vtis je napravil govor s. dr. Zivka Topaloviča, ki je pozdravil kongres v imenu centrale za delavsko izobrazbo.

Na kongres so imeli dostop

Diskuzija v klubu št. 1 o političnih pokreth

Chicago, Ill. — Kam vodi politična taktika CIO? Kdo deluje za združitev ameriškega delavstva v svoji politični stranki? Kako to, da so bli komunisti iz prejšnjega skrajnega levičarskega ekstrema zdaj v skrajni oportunistem in agitirajo za demokratske kandidate? Kaj more delavstvo pričakovati od nove LaFolletteove stranke?

O teh vprašanjih bo v klubu št. 1 razprava v petek 27. maja. Otvoril jo bo s. Frank Zaitz. Ker je predmet važen in je potrebno, da smo o vsem tem čimbolj poučeni, želimo, da pridejo na sejo 27. maja vsi člani in članice kluba. Vabimo tudi somišljenike. — P. O.

Tudi na Elyju so praznovali 1. maj

Ely, Minn. — "Majski Glas" je razdelil med člane društva SNPJ Jakob Kunstelj. Prvi maj smo proslavili s petjem in govori. Na tem slavlju smo se spominjali tudi sodruge Jakob Škrjanca, ki je utonil 1. maja 1924. On je bil tu zelo aktiven in smo z njim veliko izgubili. V Slovenskem domu še vedno visi velika stenska ura, ki jo je poklonil pokojni Škrjanec. Vselej, ko zremo nanjo, se ga spominjamo in njegovih del, ki so ga nam ohranila v častnem spominu. — John Teran.

Važno naznanilo

Bridgeport, O. — Članstvu kluba št. 11 sporočam, naj se polnoštevilno udeleži seje v nedeljo dopoldne 15. maja na Boydsvillu. Na dnevnem redu bo več važnih stvari in poročila o majniški slavnosti. Vse, ki so imeli vstopnice, prosim, da mi sporoče, koliko so jih prodali, da nam bo mogoče računati čimprej zaključiti. Na prihodnji seji boste čuli tudi poročilo o seji S. E. C., ki se bo vršila večer pred našo v Barnsvillu. Torej vsi na klubovo sejo 15. maja. — Joseph Snoy.

ZAVETJE PRED AEROPLANI

Na sliki je zapučen železniški tunel v Madridu, ki služi v sedanji civilni vojni prebivalstvu za zavetje pred aeroplani. Zivljenje v njemu je kajpada jako neugodno.

Iz Jugoslavije

Zadnji Hitlerjev obisk pri Mussoliniju so v Jugoslaviji pazno motrili, kajti nedvomno sta ta dva diktatorja v svojih imperialističnih nakanah vladjala tudi za kožo Jugoslavije. Zdaj ji javno še oba zagotavljata prijateljstvo. Kako bo čez leto ali dve, v Jugoslaviji nihče ne ve, verjetno pa je, da vesta Mussolini in Hitler, ako jima bo šlo vse po sreči.

Dne 20. aprila se je vršil v Ljubljani občni zbor Cankarjeve družbe, na katerem so med drugim sklepali o knjigah, ki jih namerava izdati za prihodnje leto. To je največja delavska knjižna ustanova na Slovenskem. Knjige Cankarjeve družbe razpečava v Ameriki knjigarna Proletarca. (Na razpolago ima še nekaj garnitur knjig, ki jih je Cankarjeva družba izdala za to leto. Namreč štiri knjige, ki stanejo \$1.25. Če jih še nimate, vam priporočamo, da si jih naročite.)

V Zalogu je dramski odsek "Vzajemnosti" pod vodstvom S. Jakla spravil na oder Cankarjevo dramo "Hlapec". Kritiki P-č piše, da je bilo to "pametno in hvalevredno dejstvo", in nato dodaja med drugim: "Pogrešno pa je bilo, da nam je s. režiser pokazal "Hlapec" v "osišani" obliki. Dozdeva se nam, da Cankarju ni treba dodajati, še manj pa mu kaj ertiti. Kdor je predstavo gledal je opazil, da nekaj ni v redu. Namera režiserja, da v igri pokaže nekakšno borbenost in ne vem kaj še vse, samo ne hlapcev in zopet hlapcev, se je ponesrečila. Še manj pa se nam zdi primerno, da se izrabljuje Cankarjevo dramo v take svrhe, da se draži gledalce. Veruj, s. režiser, da so najboljši Cankarjevi tipi: Jermana, župnika in Kalandra ... Igralci so bili dobri; v tem oziru pa gre pohvala s. režiserju in igralcem."

Kakor katoliški nemški Avstrijci, so tudi koroški Slovenci in gradičanski Hrvati glasovali v plebiscitu dne 10. aprila za odobritev Hitlerjeve okupacije njihovega ozemlja. Vladni tisk v Jugoslaviji ni vodil proti nacijskemu plebiscitu nikake agitacije, pač pa ga je podpiral z "ja" — češ, da bo pod Hitlerjem imela naša narodna manjšina "kar najbolje zagotovljen svoj kulturni razvoj". Opozicionalno časopise v Jugoslaviji proti tej ugotovitvi ni smelo pisati. Tudi narodnjaško gibanje koroških Slovencev, s svojim glasilom vred se je pretvorilo v hitlerski pokret.

V Parizu izhaja italijanski list "Giustizia e Libertà" (Pravica in Svoboda), ki ga izdajajo italijanski emigranti. Urejeval ga je Carlo Rosselli, ki so ga fašisti umorili. Tudi pod novim uredništvom nadaljuje borbo proti fašizmu z vso ostrijo. Vlada v Beogradu je pošiljanje tega lista v Jugoslavijo prepovedala.

Seljaki v Jugoslaviji dolgujejo na svoja zemljišča Privilegirani agrarni banki 217 milijonov dinarjev.

Opozicionalne stranke v Jugoslaviji se trudijo strniti svoje moči res v opozicijo proti sedanji vladi. A brez uspeha, ker si niso v ničemer edine, kaj ho-

čejo, ampak samo v nasprotovanju proti premierju Stojadinoviću.

Ena izmed slovenskih narodnih dam, ki je bila po stvoritvi Jugoslavije titulirana tudi za dvorno damo, je bila Franja Tavčarjeva. Umrla je prošli mesec v 71. letu starosti. Dokler je živel njen soprog dr. Fran Tavčar, je bila ne samo izredno energična na polju narodnjstva, ampak tudi vplivna. Vpliv si je ohranila tudi po smrti svojega soproga, toda leta so jo opešala. Delavskemu gibanju ni bila nikoli naklonjena. Pokopali so jo pri Poljanah nad Škofjo Loko.

O sporedu na prvomajskem slavlju v Milwaukee

Nedelja 1. maja je bila izredno lep pomladanski dan, zato smo se bali, da udeležba na prvomajskem slavlju klubov št. 37 in 180 v S. S. Turn dvorani v Milwaukeeju ne bo tolikšna kot bi želeli. Toda ljudje so prišli vseeno in dvorana je bila prilično polna. Spored se je pričel malo pred tretjo uro pop. z "Internacionalno", ki jo je igral zbor harmonikarjev iz Zainer Accordion soles. Pevske točke sta predvajala mešan in moški zbor "Naprej" ter ženski pevski zbor "Planinska roža". Solistka Mrs. M. V. Baxter je peela Marseljezo, mala Bizjakova deklica pa je deklamirala o prvem maju. Govornik je bil Fr. Zaitz, spored pa sta vodila Fr. Ermenc in Frank Puncer.

Zadnji del sporeda je bila Cankarjeva drama "Jakob Ruda", v kateri so nastopili Frank S. Tauchar, Alice Artach, Angela Zaitz, Joseph Turpin, John Hujan, Frank Udovich, Marya Omahan, Frank Sodnik, Louis Beniger, Filip Godina, John Simon in Chas Pogorelec. Režiral je igro Louis Beniger, masker pa je bil Filip Godina. Sufilirala je Katka Zupančič.

Spored je trajal kakke štiri ure zdržema, razen presledka 15 minut. V Milwaukeeju je običaj, da se prične priredba popoldne, spored pa navadno razdele na popoldne in zvečer, vmes pa je par ur presledka. Zdaj so ga predvajali zdržema radi igralce iz Chicaga, da so mogli pravočasno na vlak. Sedeti štiri ure in slediti programu pa je preveč, in preveč je bilo tudi za igralce, ki so morali čakati maskirani kakke dve uri, predno so prišli na vrsto. Igra je bila dobro vprizorjena, toda efekt drame vsled omejenega vzroka ni mogel biti tolikšen kot je bil na predstavi v Chicagu in potem v Waukeganu. Ako bi v drugem delu sporeda na milwaški prireditbi ne bilo drugega kakor igra, bi bil vtis veliko boljši. Toda pred pričetkom predstave so spet nastopili harmonikarji in igrali razne komade blizu eno uro. Spored je bil ves dober, toda ker ni bilo običajnega presledka, je bil, kot že omenjeno, preobširen.

Med udeleženci so bili tudi zastopniki raznih društev in klubov, ki so imeli 1. maja v istem poslopju konferenco JSZ in Prosvetne matice.

PIKNIK V KORIST PROLETARCA

v nedeljo 12. junija 1938 pri KEGLU v Willow Springsu

VSTOPNICE PO 25c. — TRI NAGRADE V GOTOVINI. — FIN SPORED.

Čitajte o njemu oznanila v tej in naslednjih številkah "Proletarca".

VALERIJAŃ PDMOGLNYJ:

"MESTO" ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje.)

V zavest mu je spet šinila nova misel, ki se je porodila skupaj z željo oživeti prošlo, ki pa je do zdaj prikrita živela na dnu srca. Rad bi videl ono majhno hišico na Besarabki, rad bi stopil vanjo kakor prvič, ki je zagledal Nadijko v družbi tovarišev z dežele. Kje so zdaj vsi ti? Kje je sramežljiva Hanusja in mladi Jaša? Kje razkošna Njusja in oni klubski inštruktor? Na mah so mu postali dragi, bližnji, zanimivi in skromno upanje ga je obšlo; kmalu jih bo zagledal vse poleg mize in sedel bo poleg Nadijke, ki ga pričakuje. Saj res, čemu bi ne bila Nadijka tamkaj? Tudi Levkom se je danes srečal s tovarišem, ki ga še dalje ni videl. Krenil je na desno in naglo dospel na Hreščatyk.

Silno mu je bilo srce, ko je potrkal na vrata nizke hišice. Vse naokrog mu je bilo znano: starinska veranda, ograja in oknice. Ničesar se ni spremenilo. Količna sreča! Sicer ni še tako dolgo — poldrugo leto. Vsa ta doba se mu je zdela kakor ena sama noč globokega spanja.

Vrata je nekdo odprl. Na pragu se je prikazal človek, ki je imel osoren glas, neprijeten, nezadovoljen.

— Ali stanujejo tu dekleta, ki so stanovala pred letom in pol?, je vprašal Stepan.

Pozabil je njihova rodbinska imena.
— Tu ni nikakršnih deklet! je odgovoril mož s takšnim naglasom, kakor da bi hotel povdariti, da stanujejo tu le pošteni ljudje. Hotel je zapreti vrata.

Tedaj pa mu je Stepan jecaje pričel pojasnjevati, da išče svojo sestro, ki jo je pustil pred poldrugim letom v mestu. Le dekleta, ki so tu stanovala, bi mu znale povedati, kje naj jo išče. Preselile so se? Če jih ne bo našel, ne bo iztaknil svoje sestre, ki je prav gotovo kam odpotovala. V uradu za naslove da je že bil in tam nič ne ve.

— Toda denar vam le izstavijo! To je sovjetski red! je zagodrnjal mož že malce bolj prijazno.

— Da, strašen birokratizem!... Ena je bila šivilja, majhna...

Poslovil sta se že precej ljubeznjivo. Stepan je odšel na temno dvorišče med visokimi sosednjimi hišami, kjer je raslo nekaj dreves. Saj niti ni vedel, kako bi mogel tu kdo živeti, pa je nato opazil majhno hišico, ki je bila kakor goba pritisnjena na zid. Bled pramen svetlobe, ki je tiščal skozi špranje oknice je v tej temni soteski komaj opazil. Spodbil se je ob krtni in ob črepihjanj opeke, približal se je oknu in nalahko potrkal.

— Kdo je tam? je slišal ženski glas. Stepan se je stresel in odgovoril:

— Odprite... Jaz sem... Stepan... saj se spominjate! K vam je prihajal, ko je Nadijka stanovala pri vas

— Stepan —? je začudeno vprašal glas v hišici.

— Da, Stepan iz Terevina. Odprite, Hanusja!

— Iz hišice je zadonel smeh.

— Poglej ga! A mene kličejo Jivha! Stepan je ves preplašen odskočil. Jivha? Jivha! Kako nespametno ime! Bilo mu je težko, da bi kar legel na tla in na vse pozabil. Ko pa je stopil na cesto, ga je spomin na Nadijko spet obvladal in znova je začel misliti nanjo.

Toda zdaj niso bile te misli nič več opojne sanje, ki so ga še pred kratkim tako ogrevale in radovale! V srce mu je padla bolečina, od zunaj nekje je padla vanj ta grozna, nepotrebnost bolečina, ki ji ni mogel najti izvora. Zdjaj je o vsej stvari premišljeval bolj z razumom ko s srcem, razmišljal je vse resnične možnosti tega uresničenja. Da ga Nadijka pričakuje, to se mu je zdelo povsem umevno. Zavest izključne pravice do te ženske ga ni nikoli zapustila. Če zdaj ne živi poleg nje, je iskati vzroka le v tem, ker Stepan ni maral! Danes pa ji bo razložil, da je življenje mogoče le v prirodi, katero sta zapustila in v katero se mora vrtniti. Mesto pa je za dušno in dolgočasno in je skrupalno zgodovine. Zavedal se je, da te misli niso ne nove ne močne, toda resnične. Oh, Nadijka bo vse razumela, niti praviti ji ne bo treba tega. To ga ni skrbelo. Toda Nadijka je omožena! In

Boris je trmast, ne bo si dal dopovedati. Preden mu vse razložiš, preden ga propračaš — A on, vidiš ga, bo še ugovarjal! Dokazovati mu bo moral, komu pripada Nadijkino deštvo... Ah, kako je to neprijetno. Pogleda! je na uro. Čez dvajset minut bo deset. Pozno je, toda danes mora vse urediti!

Ker je bil utrujen, je poklical izvožka. Medlo se je naslonil na blazino in se odpočal. Cestne svetilke in vrvež množice ga je dražil in postajal je nestrpen. Zaprl je oči in kakor negibna megla mu je padla želja na oči, da bi zaspal. Kakor da bi se vlegel nanj težak vlažen pokrov. Imel je občutek, da mu je telo povezano, duša sproščena in mehko gunganje vzmeti ga je zazibalo, da se je vedno bolj odmikal od težkega hrsuma življenja.

Nenadoma je voz obstal.

— Kaj je? je vprašal Stepan, ko se je zdrnil.

— Na mestu smo! je dejal voznik.

Stepan se je stresel in skočil na tla.

— Lahko počakam? je vprašal kočijaž.

— Počakajte, takoj bom opravil! je rekel Stepan.

Nestrpno je odprl vežna vrata nad katerimi se je svetila prava hišna številka, po stopnicah pa je hodil počasi in si je svetil z vžigalicami. Obstal je v tretjem nadstropju. Pozvonil je in ravno dušno počakal.

Naslonil se je na vrata in pričel premišljevati: od doma je šel z aktovko, a zdaj jeni-ma. Prav gotovo jo je izgubil. Četudi ni bilo v aktovki ničesar važnega, vendar mu je bilo neprijetno in si je mislil: Eh, bedak sem!

Koraki za vrata so pretrgali njegovo razmišljanje. Zopet se je vznemiril. Ali bo Nadijka odprla, ali kdo drugi? Ne, ženski glas, ki ni bil njen, je vprašal:

— Kdo je?

V hipu se je domislil: kaj, če so se preselili? To ga je opogumilo in glasno je odgovoril:

— Ali bi lahko govoril s tovarišem Borisom?

Tedaj so se vrata malce odprla in skozi špranjo je zagledal obraz nedoraslega dekleta.

— Boris Viktorovič niso doma, je resno odgovorilo dekle. Odpeljali so se po opravkih.

— Zal mi je, je zagodrnjal Stepan. Bom pa pismo pustil zanj.

— Vstopite! je dejalo dekle.

V predsobi je obesil klobuk, si počesal lase in šel za dekletom v sobo, kjer je nad pregrnjeno mizo gorela svetiljka s širokim oranžnim senčnikom. Sedel je k mizi in predno mu je prineslo dekle svinčnik ter papir, si je ogle-doval opravo. Na oknih so visele vzorčaste zaves, na podoknicah pa so stale rože. V kotu je bila zofa, pred njo majhna preproga. Ob stenaš skromni, toda izbrani stoli. Na desni je stala velikanska, razkošno rezljana omara za posodo. Silen okras te sobe, nikakor primeren za te čase! Bilo je tiho. Vse pohiš-štvje je bilo razvrščeno simetrično, a omara je bila videti kakor nadzornik, ki nadzira red, kakor surov predstavnik nepremakljivih temeljev tukajšnjega življenja.

Nekaj se je dotaknilo njegovih nog — mač-čka se je prisolnila k njegovemu čevlju. Vzel jo je na roko in pričel pisati:

— Dragi Boris, naposled sem te le prišel obiskat, čeprav ob tako neprimernem času. Nocoj bi se rad pogovarjal s teboj o prošlosti. Stranska vrata so zaškripala in ko je po-gledal v ono smer, je zagledal na pragu žensko v široki, rdeči ruti, ki je zakrivala njeno telo do kolen. Nekako prisiljeno je vstal in nehote si je umišljal, da ga je ta ženska skozi priprta vrata opazovala, ko je miloval mač-čko.

— Ali ste vi, Stepan...?
(Dalje prihodnjič.)

Naročite si revijo "Majski
Glas"
STANE 25 CENTOV

Norman Thomas v boju za svobodo govora

Norman Thomas, ki je bil nedavno nasilno izgnan iz Jersey Cityja, kjer je skušal govoriti na shodu, je vložil proti županu imenovanega mesta tožbo radi kršitve ustave. Na sliki poleg Thomasa je njegova žena, ki je bila z njim. Eden izmed policajev je udaril po obrazu. Dostikrat spremljuje Thomasa po shodih na vzhodu tudi njegovi otroci, ki so že vsi poročeni.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Seattle, Wash. Da v tej daljni severozapadni državi vse ne zamre, se od časa do časa potrudimo naš dober somišljenik Luka Debeljak. Naročil je 25 iztisov Majskega Glasa, ki ga bo skušal razpečati na shodu družtev SNPJ, ki so bo vršil prihodnjo soboto v Enumclawu. Govornik bo s. Vider, tajnik SNPJ. Pravi, da bo poskusil dobiti tudi kaj naročnikov Proletar-cu. Prijatelj Debeljaku želimo obilo uspeha pri agitaciji, kajti ako je kje potrebno, da se sliši socialistični glas, je to prav gotovo potrebno v ondtih krajih.

Sheboygan, Wis. S Frank Stihom in njegovo soprogo smo se sestali na prvomajski proslavi v Milwaukeeju. Bila sta edina, ki sta prišla iz Sheboygana na proslavo. Izročil je dve naroč-nini ter 60c tiskovnemu fondu. Potožil je, da je ostal sam doma-lega sam za vse agitacijsko delo. Tisti, ki so bili nekoč aktivni člani kluba in naročniki Proletarca, jih ni več. Eni so se umaknili in se izogibljajo vsakemu delu za napredno stvar, drugi pa so odšli nazaj v tisti tabor kjer so bili prej. Pač čudni ljudje; ko sem jih pred leti poslušal, sem si mislil, da imam opraviti z resnično razredno zavlednimi delavci. No, po par letih, nema jih više! Eni so odšli v popolno nebriznost, nekateri pa je nam zvela tudi takozvana "farmarska-delavska progresivna federacija."

Čemu bi plačevali po 40 ali 50 centov mesečno, ko pa sem lahko za dolar celo leto večnjen pri omenjeni kombinaciji, pravijo oni, zraven pa ni treba vršiti nobenega dela. Fantje v Sheboyganu menda mislijo, da si bodo na tak način pridobili osvoboditev iz kapitalističnega robstva. Poleg tega so tam do-bili še enega novega "mojze-sa", ki jih bo popeljal v obljubl-jeno deželo na kolih "progre-sivne" stranke. Kapitalizmu se s takimi strankami prav nič ne škodi in možje na Wall Streetu ne bodo zgubili niti minuto spanca raditega. Da tako je, rojaki delavci v Sheboyganu. Klerikalizem pa razpleta svoje mreže da kaj, in bo v njih kma-lu vse, kar je bilo včasih vsaj navidezno naprednega.

East Helena, Mont. Od tu se je oglašil moj stari prijatelj iz davnih dni Jože Mihelich. Pos-lal je 6 naročnin in zagotavl-ja, da se v kratkem spet oglasi.

Diamondville, Wyo. Tukaj po malem še zmerom giblujemo kljub zelo slabim razmeram, ki so zajele zadnje čase tudi to okolico. Tako piše Tone Tratnik. Poslal je vsoto za Majski Glas ter za oglaševanje. Pravi, da ko hitro mogoče se bo spet oglašil.

Ely, Minn. Naš stari "lonc-man" John Teran se je tudi og-lasil z eno naročnino. Majske-ga Glasa ni naročil, ker je zato

Zabava Družabnega kluba Slovenski Center

Chicago, Ill. — Odbor družabnega kluba Slovenski center je sklenil, da obhajamo drugo obletnico kluba v soboto 14. maja. Zabava se prične ob 8. zvečer v Slovenskem delav-skem centru. Serviran bo prost prigrizek in pivo. Iskreno ste vabljeni, da se udeležite te naše druge obletnice. Ob enem bo te imeli tudi priliko obnoviti naročnino za tekoče leto, kajti upamo in želimo, da ostane-te vsi člani kluba tudi v bodo-če. Članarina v Družabnem klubu Slovenski center je \$1 na leto in je veljavna do 30. aprila 1939. — Rok Božičnik, tajnik.

Majska slavnost dobro uspela

Bridgeport, Ohio. — Majska slavnost kluba št. 11 je moralno in gmotno nad vse dobro uspela. Udeležba je bila tolikšna, da v naši dvorani še dolgo ni bilo take. Govornik s. Dikerson je poljudno tolmачil pomen delavskega praznika prvega maja in o delavskem gibanju, ki ga praznuje. Igralci so vloge dobro izvršili.

Goste smo imeli iz bližnjih in tudi iz oddaljenih naselbin v West Virginiji in Penni. Selak, Zupančič, Polanc, Pečjak, Ambrožič iz Pa., Zaveršnik, Škoff, Kravanja in mnogi drugi so v svojih naselbinah agitirali za to prireditve in pripo-mogli do tako velike udeležbe. Hvala za sodelovanje vsem, kajti na majskega slavnostjo smo videli, da nismo osamljeni.

Po končanem programu se je razvila prasta in plesna zabava. Bila je gneča spodaj in zgoraj. Igrala je Barbičeva godba. Vse je bilo veselo in pri-reditev je potekla brez vsake neprilike. Srce mi je kipeo ra-dosti, ko sem gledal to množico in si mislil: nismo zamanj agiritirali, pisali v liste in posameznikom ter se udeleževali vaj, kajti rezultat vsega tega dela je tu. Marksov klic, "delavci, združite se!" dobiva vedno več veljave. To smo videli na našem majskega slavnosti in enako so poročali iz drugih krajev, kjer so se vršile prvomajske manifestacije.

Na agitaciji jih mora človek precej slišati in ta ali oni ne-vednež se nam tudi posmehuje, ampak množica je naša in je prišla, da praznuje svoj dan, da se bodri in zabava v skupni družbi.

Prijatelj iz Penne me je vprašal, kako zmazemo aranžirati take priredbe, ko nas je v klubu le pešička. Treba je delati, potrpeti in vztrajati, pa gre. S to prireditvijo smo veliko riskirali, ker smo imeli v pripravah zanjo visoke stroške in če bi bila udeležba slaba, bi klub finančno trpel. Toda pri priredbah je zmerom riziko, zato je pač treba agitirati, in če ni drugače, pa še Barbič po-maga v dopisih in nato s harmoniko.

Naslednji dan so nas obiskali John Langerholm in John Rak iz Johnstowna z družinama. Na našo prireditvev zaradi dela v trgovinah niso mogli priti, a prispevali so ji vseeno, da tudi oni pripomorejo k njenemu uspehu. Barbičevi so prenočili pri-nas in tako smo skupno z Lan-

gerholcovi in Rakovimi imeli prijeten pomenek. Ob slovesu so nam Barbičevi še enkrat za-igrali in nato tudi moji otroci — pet po številu, par komadov. Barbičevi bodo igrali tudi na slavnost 30-letnice društva št. 88 SNPJ dne 30. maja v Moon Runu. — Joseph Snoy.

Piknik v korist Proletarca pri Kegu

Chicago, Ill. — Občinstvo tu in v sosednih naselbinah vabi-mo, da si rezervira nedeljo 12. junija za poset piknika, ki se bo vršil na Keglovem vrtu v Willow Springsu v korist "Proletarca". Vstopnina je 25c. Od-dane bodo tri nagrade v gotovini. O igrar na pikniku, godbi itd., bomo poročali, ko bodo priprave za piknik v polnem ti-ru. Na čitatelje "Proletarca" v Chicago, Waukeganu in v dru-gih naselbinah v tem okrožju apeliramo, da klubu št. 1 po-magajo pri agitaciji za čim-boljšo udeležbo. — P. O.

Brezposelnost ovira našemu tisku

Bridgeport, O. — Dasi je letošnji "Majski Glas" izborna revija, ga je tu težko razproda-jati, ker so ljudje skoro vsi brez zasluzka. Ko so zapri premogovnika Stanley in Flo-rence, je bilo okrog tisoč pre-mogarjev vrženih na cesto. Preje so skozi leto dni delali tu in tam po par dni v tednu. Zdjaj niti tega ni več, a pri WPA se tudi niso dobili uposlitve, da je res velik križ za bedno ljud-stvo, ki v teh razmerah mora obupavati. Kar se tiče "Maj-skega Glasa" se bomo potrudili, da vsega razpečamo, kajti namenjen je ljudstvu in urejen je delavstvu v korist.

Joseph Snoy.

Madžarska v skrbeh

Zaradi novega položaja v Avstriji je Madžarska zelo v skrbeh. Do l. 1937 je izvažala v Avstrijo 1,190,000 metrskih stotov pšenice in 195,000 metrskih stotov moke. Hitlerjev režim je pripravljen kupovati od Madžarske tudi v bodoče, toda zahteva za svoje odjemalstvo od Ogrske ne le velike gospo-darske, ampak tudi politične koncesije, katerih cilj je spravi-ti Ogrsko pod popolen vpliv "tretjega rajha".

Zahvala zastopnice

Cleveland, O. Vsem pevcem in pev-kam socialistične "Zarje" se iskreno zahvaljujem za cveticke, obiske in da-rila, ki so mi jih naklonili v času moje bolezni. Vse kar ste storili zame mi bo ostalo v trajnem spominu.

Jennie Dagarin.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

V. IZKAZ
Chicago, Ill. Angleski osek kluba št. 1 JSZ (Social Study Club) \$25.00. Cicero, Ill. Anton Putz 75c. Latrobe, Pa. Mary Fradel 50c. Milwaukee, Wis. Louis Kirm \$1.00. Sheboygan, Wis. Frank Stih 60c. Power Point, O. Matt Tušek 50c. Pinesy Fork, O. Nace Zlemberger 80c. Murray, Utah. John Malich 50c. Collinwood, O. Klub št. 49 JSZ \$10; Jože Kunčič \$1, Jože Durn 50c, skupaj \$11.50. (Poslal Joe Maslo.) Skupaj v tem izkazu \$40.75, prej-anji izkaz \$145.49, skupaj \$186.24.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

•• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

NE ROMANTICIZEM, AMPAK REALNA POLITIKA JE SOCIALIZEM

Kapitalistični tisk, ker nima stvarnih argumentov, proti socialističnemu svetovnemu naziranjju, ga naziva romantičnim. S tem hoče reči, da je napredujoče novo svetovno naziranjje podražljivejša ali socializma vse ono, kar hoče reformo človeške družbe, sanjaštvo, ne pa stvaren ali realen problem. Kapitalizem nima poguma, da bi priznal zločinske krivice, ki jih prinaša današnji kapitalistični družabni sistem človeštvu.

Skoraj nezmislno bi bilo, dokazovati kapitalističnemu tisku in kapitalizmu to, kar ve in kar poznamo tudi mi.

Zavrtni pa moramo to zahrbtno farizejstvo s tem, da opozorimo na nekatera dejstva, ki se dogajajo pred nami. Socialisti so v mnogih deželah v vladah. V nekaterih, zlasti v nordijskih, celo odločujejo.

Povsod tam, kjer in kapitalistična reakcija premočna, vidimo, da vodijo socialisti silno realno (stvarno) gospodarsko in kulturno politiko.

Razen tega socialisti vodijo svojo politiko pošteno, to je, sporazumno z narodom. V vseh deželah, v katerih odločajo socialisti, se boljšajo narodno-gospodarske in splošne socialne razmere, kar bi morala biti najzvestejša naloga tudi vsake druge državne oblasti.

Kapitalizem je tisto zlo, ki tudi obrekuje francoske socialiste, ker hočejo izboljšati razmere v Franciji, zakaj sedanja stanja niso povzročili socialisti, ampak kapitalizem v zadnjih dvajsetih letih, o čemer smo prav te dni čitali v kapitalističnem tisku, ki obenem obrekuje socialiste, da so krivi krize.

O vseh teh stvareh smo itak že poročali.

Navedimo pa še en zglede, ki potrjuje kapitalistično laž.

V sedaj diktatoričnih državah v Evropi je imelo socialistično delavstvo velike organizacijske, kulturne, socialnopolitične in gospodarske. — Ogrone milijone je znašalo imetje delavskih ustanov, ogromno gospodarsko moč so tvorile vse ustanove, last, privatna last organizacij in članstva.

In kaj se je zgodilo? Vse te organizacije, vse za sebnost imetje milijonskega članstva, delavskega seveda, je gošpoda "zaplenila".

Politika v državah, kjer odločajo ali odločajo socialisti, je torej povsem realna (stvarna) in konstruktivna (gradeča); oropane organizacije in gospodarske institucije socialističnega gibanja so bile povsem realne in konstruktivne. Imele so ta namen in so ga vršile, seveda v interesu splošnosti, ne kapitalizma. To so stvarna dejstva, ki dokazujejo, da je soci-

oni v sedlu. Oni hočejo stabilnost — seveda samo zase, mi pa smo jim deveta briga. Oziroma se brigajo le, kako bi nas držali v temi in razdvojenosti. Poštena delavska organizacija s programom, ki je izvedljiv, je za nas edina rešitev.

Anton Tratnik.

Neresnična trditev

Ljudje pri pittsburskem "Napreju" so priobčili na prvi strani čitat iz "vodnika glavnega glasila čehoslovaške socialne demokracije "Pravo Lidu", s katerim skušajo napraviti vtis, da se češki sodrugi strinjajo z režimskimi eksekucijami v Rusiji. Ako bi hoteli oni predočiti svojim čitateljem resnico, bi priobčili ves članek, ne pa samo stavek, o katerem smatramo, da je njim v prilog. Češki socialisti so proti diktaturi in proti nasiljam. Niti še niso pozabili, kako je kominterna s pomočjo raznih šmeralov skušala uničiti socialistično gibanje na Čehoslovaškem.

Učimo se iz zgodovine, in videli bomo, da so taki ljudje, ki se zdaj oglašajo za "antifašiste", spremenili samo masko, kajti če so za teror, ako ga uganjajo njihovi ljudje, tedaj ne morejo biti res borci proti fašizmu in ne za demokracijo. Zato pa jim tudi ne zaupa nihče izmed onih, ki se spominjajo, kako strupeno je kominterna vodila v povojnih letih borbo proti socialni demokraciji in s tem pomagala jačati fašizem v Italiji in v Nemčiji. Zdad, ko je prepozno, je proti njemu, namesto da bi takrat sodelovala za "ljudsko fronto" in solidarnost delavskega razreda

C. P.

Napačno čita

J. Zorč iz Harmarvilla, Pa., piše, da "Proletarec" udrinja po sovjetski Uniji kakor William Randolph Hearst. Očividno Zorč "Proletarec" ni čital, čeprav je bil njegov naročnik, ali pa ga je napačno bral, drugače ne bi zapisal take trditve.

Skrb za duše

Greensboro, Pa. — Delavske razmere so tod gnile kakor povsod v tej deželi. Kapitalistični sistem je tu pač tak kakor povsod drugod. In izgleda, da bo kriza še dolgo ugnezdna med nami. Kajti vse temne in črne sile so na delu, da se prepreči vse namere za odpravo ali vsaj za omiljenje krize.

In narod — kaj on počne? Opazovala sem ga o velikonočnih praznikih. Drl je v cerkev kar na slepo.

Nato je dušnim pastirjem (?) prirejal pojedine, sam pa je stradal. Tako se skrbi za "posmrtno življenje".

Svetopisemski rek, "blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo," bi jaz spremenila v "blagor onim, ki imajo na stroške nevednih že tukaj nebesa".

Kdor te besede preudari, gotovo bo zapadel, da je nesmiselno vse, kar delavci počnemo sebi v škodo. Nesreča je za nas, da velika večina še zmirom ne ve in ne zna pravilno misliti. — Johana Pečjak.

MUSSOLINI HOČE ČIMVEČ ROJSTEV

Pravijo, da Mussolinijeva kampanja za čimhitrejšo množitev prebivalstva Italije uspeva. Porodnice so polne, ker je za poročeno Italijanko zdaj nečastno, če ne rodi veliko otrok, kolikor jih ji bog da — namreč toliko, kot ji narava dopušta. Vse Italijanke, ki rade v gotovem roku najmanj štiri otroke, dobe \$150 nagrade. To je v Italiji še precejšnija imovina, zato se je marsikak zakonski par polakomni, Mussolini pa ima s tem čimveč hrane za topove. Gornja slika je iz porodnice v Rimu.

Apel na napredno slovensko javnost!

Cleveland, Ohio. — Na vseh straneh je slišati, da je revija, kakršna je Cankarjev glasnik, slovenskemu delavskemu ljudstvu potrebna, in če je to res, moramo napeti vse moči, da jo ohranimo tako kakršna je in jo po možnosti še izboljšamo. Ampak to bo le tedaj mogoče, kadar bo revija ne le za sedanost, temveč tudi za bodočnost zagotovljen obstanek, to se pravi, kadar bo imela toliko naročnikov, da ne bo odbor v skrbeh zaradi računov — ki so v zvezi z izdajanjem revije.

Apeliramo torej na vse tiste, ki verjamejo, da je Cankarjev glasnik za razvedrilo in pouk našega delavstva koristen in potreben, da nam grejo na roko pri dobivanju novih naročnikov. Vsi tisti, kateri ste v resnici napredni in vi, katerim je nesmrtni Ivan Cankar ideal, kateri se je nekompromisno boril za zatiranje slovenskega ljudstva in delavstvo v splošnem, kateremu v spomin je revija posvečena, se takoj odločite in pošljite naročnino na Cankarjev glasnik. Vse laskave ocene tu in v starem kraju, akoravno so dobrodošle, ne prinesejo tistega, kar je absolutno potrebno za obstoj revije — denarja.

Od največje pohvale noben list ne more živeti. Račune je treba plačati z denarjem. Lepih besed ne vzamejo namestu ameriških dolarjev ne v tiskarni, ne v knjigovoznici, ne na pošti, sploh nikjer ne. In uprava mora plačevati račune. In misliti na bodočnost.

Kako težko je izdajati dobro revijo, vam kaže dejstvo, da je zadnje čase umrlo nekoliko angleško pisanih dobrih revij, ki so včasih imele na stotisoče odjemalcev, med njimi resnično lepa American Cavalade in Literary Digest, ki je v svojih dobrih časih imel nad dva milijona odjemalcev. Mi moramo seveda biti veliko, veliko bolj sponorni, ampak vsaj eno do-

bro napredno revijo, kot je Cankarjev glasnik si moramo ohraniti in jo razširiti. Ameriški napredni Slovenci zmorejo pač to. Kjer je resna volja tam je uspeh. In resne volje za napredok smo pokazali ameriški Slovenci v prošlosti in bili smo uspešni, pa naj bo na izobraževalnem, kulturnem ali na drugih poljih. To energično voljo pokažimo tudi sedaj, ker se gre za obstoj naše izobraževalne in kulturne revije Cankarjev Glasnik. Pošljite naročnino na Cankarjev glasnik še danes ali jutri. Agitirajte za nove naročnike med prijatelji in znanci. Povdarjamo, da prihaja skrajni čas, da se odločite za revijo, ker nadaljni obstoj revije Cankarjev glasnik je odvisen od naročnikov, oglaševalcev in dobrotnikov.

Naše skupno geslo naj bo: Cankarjev glasnik je živ spomenik našemu proletarskemu pisatelju Ivanu Cankarju, je naša delavska izobraževalna in kulturna revija in kot tako jo mi potrebujemo in Cankarjev glasnik potrebuje naše podpore.

S kulturnim pozdravom,
Direktorji Cankarjeve ustanove
Louis Zorko, tajnik-upravnik,
6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Nemška 'štriletka'

Nemška vlada deluje z vsemi mogočimi naporji, da postane tretji rajh glede živila in sirovina inozemstva neodvisen. Toda v ta namen potrebuje vzlic temu sodelovanja. Zato si hoče podjarmiti Čehoslovaško, ipod svoj vpliv in v gospodarsko enoto pa stlačiti tudi Ogrsko, Rumunijo in Bolgarsko.

Industrialna Anglija

V Angliji se samo 20 odstotkov prebivalstva bavi s poljedelstvom.

Ste naročnino na "Proletarec" že obnovili?

KAJ JE ALKOHOLIZEM?

(Iz "Svobode".)

Alkoholizem pomeni učinke alkoholne zlorabe na človeku. Posebej pa razločujemo tri vrste alkoholizma: Hitri alkoholizem je v zdravniški vedi tisti učinek alkohola na človeka, ki se javi kot pijanost, to je kot mimoidoče omamljenje osrednjega živčevja, zlasti možganov. Trajni alkoholizem je vzota vseh alkoholovih učinkov, ki se pokažejo kot bolešno izprijenje človeških organov in od teh odvisnih fizioloških, duševnih in npravnstvenih pojavov.

Osební alkoholizem so vsi škodljivi učinki trajne zlorabe alkohola pri eni osebi; to je precej komplicirana splošna bolezen človeka v telesnem, duševnem in gmotnem oziru. Socialni alkoholizem pa je, če vsa ta zla niso na posamezniku, ampak v celotni družbi.

Socialni alkoholizem je bo-

lezen celega naroda. S tem ni rečeno, da je vsak posameznik alkoholiziran, pač pa učinkuje množica alkoholno bolnih hote ali nehote tudi na še zdrave ude družbe, tako da se polagoma izpodkopa zdravje, dušna zmoglost, naravna in gmotna moč celega naroda.

Kapital in delo

Proti kapitalu se ne moremo boriti z uspehom, če smo sami kapitalisti in če iščemo kapitalističnega profita. Profit je nezasuženi dobiček. Kar si človek z delom zasluži, to imenujemo zaslužek; kar pa dobi človek brez dela ali v večji meri, nego mu gre po zaslužnju, to dobi nezasuženo, profitarsko.

Med delavstvom najbolj znani profit so obresti. Kapitalisti pravijo, da obresti morajo biti, češ, drugače bi nihče ne varčeval. Socialisti pa vemo, da bi obresti sploh ne bilo, če bi ne bilo kapitalizma.

Kapitalisti verujejo v kapital; vsakega človeka cenijo toliko, kolikor ima kapitala. Socialisti verujemo v delo; vsakega človeka cenimo toliko, kolikor dela.

Tudi Ogrska proti židom

Gonja proti židom narašča tudi na Madžarskem. Treba jih je pritisniti ob steno, pa bodo življenjske razmere — še slabše, kakor so v Nemčiji, kajti židje niso vzrok bede ljudskih množic.

Sedem let španske republike

Republike, kadar nastanejo, imajo prva leta jako burno življenje. Najnovejši dokaz je španska republika. Bila je zadnjé ustanovljena pred 7. leti. A se bori še zmerom na življenje in smrt proti silam, katere je porazila, ne pa uničila.

Sredstva propagande

V zadnjem "plebiscitu" v Avstriji — za in proti Hitlerju — je bilo v agitaciji za Hitlerja porabljenih za napise 20.000 metrov tkanine, nič koliko papirja in vrh tega je bilo direktno zaposlenih za nacizem 42 tisoč agitatorjev.

S ŠPANSKE FRONTE

Umikajoči lojalisti so za sabo razstrelili most, toda rebeli so zgradili kmalu pantsongsa in prodrali dalje. Zmage v poslednjih tednih so jim omogočili italijanski polki ter nemški in italijanski vojni aeroplani.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

Kogar mika v stari kraj — z nami se na pot podaj:

Vai — stari in mladi — rojaki, ki nameravate posetiti JUGOSLAVIJO ali obmojne kraje Italije, ste uljudno vabljeni, da se pridružite

VELIKEMU MLADINSKEMU IZLETU V STARO DOMOVINO
na parniku

AQUITANIA - - - 15. junija

Ako želite se lahko vrnete na najnovejšem parniku na svetu

S. S. QUEEN MARY
Voditelj izleta JACOB ZUPAN (ČIČ)
Za nadaljne informacije se obrnite na:

JACOB ZUPAN
1400 SO. LOMBARD AVENUE BERWYN, ILL.

CUNARD WHITE STAR
32 NO. MICHIGAN AVENUE CHICAGO, ILL.

Slika iz Barcelone v Španiji, ko je bilo bombardiranje iz zraka na višku. Bila je poslana ameriškemu tisku po radiu (električnem odtisku). Napadi na civilno prebivalstvo se nadaljujejo.

IVAN VUK: RAZODETJE

(Nadaljevanje in konec.)

Riba je nadaljevala: "Vsak migljaj gospodarjev je poslušalo stotine sužnjev. Kar je rekel on sam, to je izvrševalo stotine sužnjev. Zato hotel je, da se mu je skuhala jed in se mu je skuhala takoj. Poskusil jo je in dal vreči psom. Mi sužnji pa smo jedli, ako je kaj ostalo njim. In bilo nas je na stotine, ki smo morali čakati, da se nasitijo psi. In če ni ostalo ničesar, nismo ničesar jedli. To gospodarja ni brigalo. Ako je kdo izmed nas onemogel, dal ga je odvesti v gozd, da pogine. In vselej je bilo ukazano sužnju, da je moral odvesti sužnja. Gorje, če bi se obočeval ali pa prosil za nesrečnejša. Ubiti je dal oba. Ukazal je sužnju in suženju je ukazal sužnja ubiti. Zakaj lastnoročno ni nikoli ubijal.

Nekoč, ko smo bili silno lačni in so naša telesa popolnoma oslabela, otroci naši pa umirali gladi, sem rekel: "Sotrpini! Lica naša nam blede in roke se nam tresejo od slabosti. Zakaj, lačni smo. Prošnja otrok naših mi reže v srce, zakaj kruha prosijo, a ga nimamo, da bi jim ga dali. Vrta so njih očesa in prošnje drobne nočice. Grem h gospodarju in mu poročem: Glej, gospodar, umirajo otroci naši in slabe naše moči. Daj nam in otrokom našim jesti, zakaj, delamo ti zvesto.

Bili pa so, ki so se ustrašili tega. Gladovali so, otroci so jim umirali od gladi, a so se ustrašili: Rekli so: "Ne hodi! V gozd te da odvesti in nas pretepe."

Veliko je bilo v njih hlapčevstvo, da so se tako bali. Kako naj pretepe vas in mene odpravi v gozd, da poginem, ako vi nečete?! Saj smo mi tisti, ki izvršujemo njegove ukaze. Kdo nas bo tepel, ako mi sami ne izpolnimo njegovega ukaza, in kako naj odidem v gozd, ako ukaza vi ne izpolnite? Ali ne vidite, da je njegov ukaz le takrat ukaz, ko ga izpolnite vi?

Pritrjevali so in se vseeno bali. Toliko je bilo njih hlapčevstvo. Ali glad je silil. Zato so rekli: "Idi!" Stopil sem pred gospodarja in mu rekel: "Gospodar!... Glej, težko delamo in zelo smo oslabei,

IZMENJAN NACIN POZDRAVA

Ameriški časniški poročevalci so brzojavili iz Leride v Španiji, da ko hitro so fašisti s pomočjo italijanskih polkov zavzeli te kraje, so mnogi prebivalci, ki niso pobegnili, sprejemali svoj "pozdrav". Prej so dvigali roke v pozdrav s stisnjenimi pestmi. Ko so pa prišli v njihove kraje fašisti, so jih pozdravili po fašistično, kot vidite na goraji sliki.

"Sami sebe ste bili," sem rekel. Niso me razumeli. "Meša se mu," so se spogledali. "Umira." Jaz pa sem povzel: "Da, sami sebe ste bičali. Zakaj, vse kar boli mene, boli tudi vas."

"Sužnji smo in moramo ubogati," so rekli, kakor da so preslišali moje besede. "Gospodar je naš in kar ukaže, ti, suženji, ubogaj. Zakaj ustvarjen je, da ukazuje, kakor si ustvarjen ti, da poslušas."

"Ali on je vendar človek, kakor vi. Kdo mi je dal pravico, da ukazuje nad nami?" Povesili so glave. Cutili so, da je nekje v teh besedah resničnost. Jaz pa sem govoril: "Bil sem lačen... in tudi vi ste bili lačni. Se sedaj ste lačni, dasi vam je dal jesti. In vedno boste lačni, dokler vam bo dajal jesti človek-gospodar kot miloščino. Zakaj bi mu ne povedal tega. Mi delamo, on počiva. Nam se suši kri vsled vročine, on sedi v hladni senci. In vsega ima v izobilju, mi pa ničesar. In vendar on ni nič drugega nego to, kar sem jaz in kar ste vi. Prah, ki ga je zbrala večna volja "Jaz", kakor je zbrala vašega in mojega in ga oživila z enakimi procesi in pojavi."

Sužnja, ki mi je obmivala rane, je pogledala po sužnjih: "Strašno ste bili."

Povesili so glave od sramu. Ona pa je govorila: "Toliko vas je, pa ste bičali samo enega. Eh, vi... Samo eden vam je ukazal in vsi ste hiteli, da izpolnite njegov ukaz. Vas, ki vas je na stotine, ustrahuje samo eden s pogledom in besedo... Vaše roke so dale mrtvemu ukazu življenje. Eh, vi..."

Sužnji so molčali, moj jezik pa je spregovoril poslednje besede: "Ti, Majabi, si spoznala resničnost. Ko jo spozna vsi, ne bo več gospodarja, ne bo več sužnjev. Takrat bo povsod — človek."

Tako se je končalo moje človeško življenje. — Pomnim še, ko sem gledal na svoje razpadajoče telo, je prišel gospodar. Ustrašil se je žene, ki je sedela na mojem pepelu. Njen skelet pa je zaroljal: Pokazala je na moj pepel in rekla: "To le si!"

Tri dni ga je preganjalo to vprašanje, nato pa ga je vtopil v jedi in pijači. "Natančno tako je bilo," je pritrldil potok. "Slasti življenja, tega mimoletnega fantoma, so me držale, da nisem maral v sužnju spoznati človeka. Zakaj, ako bi ga spoznal in priznal, zginile bi slasti in moje roke bi morale okusiti delo. Moral bi stopiti od mize bogov in postati človek. Puščavnik in modrijan Kantičandra se je nato vzdramil: "Veliko razodetje si dal senci svoji, resničen "Jaz". Duh, ki živiš v meni in v vsem in ki si vesoljstvo," je rekel in šel, da pove to resnico vsem svojim učencem.

Se ni prekasno!

Lepo število rojakov je že odpotovalo, nekaj jih pojde na **Queen Mary** ta teden, med temi Vera Levec iz Chicaga; drugi pa se pripravljajo na veselo potovanje na **Aquitaniji**, ki odpluje iz New Yorka 15. junija. Aquitania in Queen Mary sta pri potnikih najbolj priljubljena izmed vseh parnikov Cunard White Star linije.

Skupina izletnikov na Aquitaniji bo posebno zanimiva, kajti v njej bodo zastopani ne samo priseljenci, ki se vračajo pogledat svoje drage sorodnike in znance ter nepozabne kraje, kjer so preživeli svoja mlada leta, temveč tudi v Ameriki vzgojena mladina. Zlasti za to mladino bo ta izlet velepomemben, kajti v teh kritičnih časih, ko se zbirajo nad Evropo temni oblaki nove svetovne vojne, bodo na svoje oči videli prestolice — kakor Pariz, Dunaj, Beograd — v katerih se točasno odigravajo zgodovinski prizori. Toda v baš kar zapisanem stavku je pomota: Dunaj ni več prestolice! Kar tako na lepem je po dolgih stoletjih kot ena najpomembnejših prestolic nedavno postal navadno provincijalno mesto. In ko se bodo peljali preko prelaza Brenner, ki je še pred par desetletji bil v sredini avstrijske Tirolske, bodo sedaj videli tam nemške in italijanske omejnne straže.

In ni nič kaj neverjetno, da bodo še pred koncem tega leta znova spreminjali meje na zemljevidih, udeleženci tega izleta pa bodo še dolga leta svojim otrokom in vnukom pripovedovali, kako so se vozili preko mej, ki bodo spremenjene ali pa jih več sploh ne bo.

Vsako potovanje, ako je modro organizirano in pod dobrim vodstvom, je podučno in zanimivo. V tem slučaju pa je ta mladinski izlet še — kot omenjeno — posebej važen radi zgodovinskega ozadja.

Preveč prostora bi vzelo, če bi tu hotel našteti vse zanimivosti, ki so na potovalnem redu. Razume se, da so udeleženci deležni raznih ugodnosti, ki polovične vožnje na vseh jugoslovenskih železnicah itd.

Se je čas, da se pridružite temu izletu. Vzemite sina ali hčer seboj, ali pa jima dovolite, da se poslužita te izredne prilike sama.

Izlet je pod osebnim vodstvom Jakoba Zupana (čiča), na katerega se takoj obrnite za nadaljnja pojasnila. Naslov je: 1400 Lombard Ave, Berwyn, Ill.

Pravijo, da bosta med izletniki bržkone tudi Frank in Angela Zaitz. Prvi bi rad obiskal svoje priletne starše, ki jih je videl zadnjič leta 1907, njegova žena Angela pa obišče svojo mater.

Večina izletnikov se vrne na najbolj luksurijsnem brzoparniku "Queen Mary".

Za ustvarjanje nesloge ni treba nikake posebne sposobnosti. Za graditev solidarnosti in sodelovanja človeka s človekom pa je treba močnega razuma z močno dušo.

General Franco zelo zadolžen

General Franco, ki se je z direktno pomočjo Italije in Nemčije, ter indirektno s strani Anglije, polastil že velikega dela Španije, je zelo zadolžen. Špan ske rudnike je obljubil v izrabljanje kar trem državam hkrati: Nemčiji, Italiji in Angliji. A vse tri jih ne morejo imeti in bodo vsled tega med njimi kmalu reini konflikti. Municipalo, s katero ga zalagata Hitler in Mussolini, ne prejema za boglonaj, ampak jo mora plačati. Vse, kar je mogel izmzgati iz Španije, je njima že dal, a vzlic temu dolguje Italiji nad štiri milijarde in Nemčiji nad devet milijard frankov (po prejšnji vrednosti francoskega franka; njegova vrednost v zlati valut je bila znižana v tednu z dne 2. maja, ni pa s tem znižan dolg generala Franka).

Piknik kluba št. 45 JSZ

Waukegan, Ill. — Klub št. 45 JSZ priredi svoj običajni piknik v nedeljo 19. junija. Vrtil se bo na Stanovnikovji farmi. Vse naše tukajšnje občinstvo vabimo že zdaj, da ga poseti. Članstvo kluba pa vabim, da prihaja v čimvečjem številu na klubove seje, ki se vrše vsako tretjo sredo v mesecu zvečer v SND. Ne zadostuje, da pridemo skupaj samo enkrat v letu za izvolitev tajnika, ampak na vsaki seji. Prihodnja klubova seja bo v sredo 18. maja. Prične se ob 7:30 zvečer. **J. Mesec, tajnik.**

Simpatije pomagajo

V Zd. državah je mnogo kongresnikov in senatorjev izrazilo svoje simpatije lojalistični Španiji. Nekateri so potem pod pritiskom reakcije svoje podpise, ki so jih dali v prid lojalistov, umaknili, češ, da niso vedeli, zakaj se gre. Na Danskem je večina književnikov izjavila, da so z lojalisti, ker so za socialno pravičnost. Enako na Švedskem. In prav tako v "nazadnjaški" Belgiji.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Ovnovo poročilo o prvomajskem slavlju v Detroitu bo v prihodnji številki. Dopisniku v južnem Illinoisu. — Ni bilo mogoče priobčiti ta teden. Pride na vrsto v prihodnji številki.

Tudi pri nas smo se dobro postavili

North Chicago, Ill. — Na slavlju prvega maja je bila velika dvorana Slov. nar. doma v Waukeganu domalega polna. Ta prireditev je nam bila v dokaz, da ako hoče delavstvo kolikaj držati skupaj, je uspeh zagotovljen. Na prireditvi smo videli precej starih bojevnikov, ki zdaj niso več aktivni, a njihove simpatije so še zmerom samo v delavskem pokretu. Praznovanje prvega maja letos jim je bilo kot obuditev v najprijetnejše spomine.

Govornik iz vrst unij AFL je bil J. Welch, in za CIO organizator Mills. Maynard Krueger, član eksekutivne soc. stranke, je poudarjal, da le sporazumno bo ameriško delavstvo lahko uveljavljalo svoje zahteve. J. Welch je izvajal, kako važno je, da so predstavniki zavednega delavstva zastopani tudi v šolskih odborih. On je eden izmed njih in kot čujemo, za delavsko stvar v šolstvu veliko deluje.

Šhod je bil v glavnem namenjen organizatorični kampanji za unije. Ta pa ob enem gladi pot za enotnejšo delavsko politično akcijo. Govornik, ki je nastopil v imenu komunistične stranke, je poudarjal važnost sloge in borbe proti fašizmu. Spored je dobro izpadel in prvomajsko slavje je pri nas zelo zadovoljivo uspelo. **J. Mesec.**

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave., Cleveland, O. Fino pivu, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kosija. — Fina postrežba. Dobra godba.

FALCON CORNER

Editor: Mitzi Owen

THE MAY DAY PARADE

Falcon Members in Parade

Chicago witnessed one of her greatest May Day celebrations with nearly 30,000 Socialists, Communists and Unionists marching.

The city of Chicago sent out 300 policemen, but they might as well have remained at home for there was no violence or disturbance.

The greater part of the parade was displayed by the Communists. Large collections were raised by them for Loyalist Spain. They carried such banners as "Save the government of Spain," "Lift the Spanish Embargo," "Boycott Japanese Goods," "Wear Lisle and make it the style," "Don't buy silk stockings." All of their women marchers, I noticed, wore lisle hose.

A union organizer from a truck with a loud speaker attached instructed women to wear lisle hose, as an effective boycott on Japanese silk.

How does this compare with certain unions receiving instructions to permit wearing silk stockings, so hose workers will not be thrown out of work? This seems to be rather confusing!

Marchers of every nationality and creed marched shoulder to shoulder with clenched fists singing the International, and many other revolutionary songs as "No Pasaran," "Scarlet Banner," and "Solidarity."

One of the outstanding floats was the three Negro lads who had just returned from Spain while fighting with the Abraham Lincoln Brigade.

There were many Catholic youths passing out religious literature to the marchers, which in turn handed them radical literature. Most of the reli-

gious literature was torn up into bits and left to lie on the streets.

Pictures of Lenin, Stalin, and Karl Marx were on floats beside Lincoln's and Washington's. The communist emblems and banners were carried beside the American flags.

Some of the slogans and chants were, "We want Hitler, we want Hitler, with a rope around his head," "Make Chicago a union town," "Stop War," "Free Tom Mooney," "Wages up and hours down," and "Pass the anti-lynching bill."

March Forward for the Unity of the Labor Movement!
For Peace and Democracy!
For freedom of Tom Mooney!
For better life and living!

Meeting Notes

The Falcons are planning to go to Thatcher Woods in the near future. The date has not definitely been decided but it will be about May 21.

There were 19 members present and most of the time was spent talking about our trip. A report was made by Leroy Laflamme, and Mitzi Owen, witnesses and marchers in the May Day Parade.

Our Hike

The Red Falcons have planned to go on a hike to Thatcher Woods. We decided to take lunch with us for our dinner and the supper will be bought out of the treasury money.

We will meet at the S. L. C. at 9:30. The transportation will also be paid from the treasury. In case of rain or cold weather we will not go, but instead, we will have a meeting.

By Frank Oblak.
Friendship!

Ernest J. Kruetgen ponovno imonavn za postarja v Chicagu

Služba glavnega postarja na čikaški pošti je ena najvažnejših, oziroma najvažnejša izmed te vrste služb v Zd. državah. Predsednik Roosevelt jo je 1. 1933 podelil Ernest J. Kruetgemu in mu jo ponovno dal to leto. Ob tej priliki so mu v Chicagu priredili časten večer, na katerem je bil tudi glavni pomožni postar kot zastopnik Roosevelt. E. J. Kruetgen je priseljenec iz nemških krajev. Tu se je od vsega početka udejstvoval posebno v nemških

Smrt rojaka. — Priredba društva SNPJ

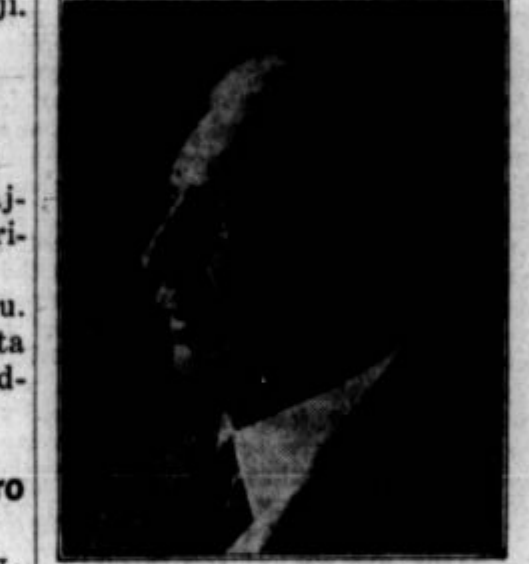
Bridgeport, O. — Dne 2. maja je preminul po kratki bolezni v bolnišnici v Wheelingu, W. Va., rojak Victor Hribar iz naselbine Windsor Heights, W. Va. Bil je naprednjak in zvest naročnik "Proletarca". Zapuščala soproga, ki je sestričina pomožnega urednika Prosvete Antona Gardna, dve hčeri in sina. Pokojnik je rad prihajal na prireditve našega kluba in podpiral delavsko gibanje.

Tukajšnje društvo št. 13 S. N. P. J. bo imelo v nedeljo 29. maja kampanjsko prireditev, na kateri bodo predvajani filmi SNPJ. Filmska predstava se prične ob 2. pop. Pričakuje se obilne udeležbe tudi iz sosednjih naselbin, kajti slik SNPJ v teh krajih nismo še videli.

Joseph Snoy.

Patriotizem kapitalistov

Kapitalisti v Franciji imajo rajše ohranjen svoj denar in drugo imovino, kot pa da bi branili domovino. Naj jo vzame vrag, samo da jim bogastva ostanejo.

ERNEST J. KRUEGTEN

in nato še v splošnih ameriških kulturnih organizacijah. Po politični pripadnosti je demokrat, toda v svoji službi je pravičen vsem enako. Lastuje tudi veliko klišarno, katero mu upravljajo v času te njegove poštne službe drugi ljudje.

Kruetgen je smatran za enega izmed glavnih predstavnikov nemških kulturnih organizacij v Chicagu in za pristaša demokracije. Njegova skrb med drugim je, da se časopise, ki se jih pošilja naročnikom skozi čikaško pošto, milijonom širom dežele čimhitreje dostavlja. Tudi na političnem polju je imel že vsakojake odgovorne službe, katere so mu poverili župani, governerji in drugi javni funkcionarji.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravičen upogled, čitajte Proletarca.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer—Call Austin 5700

Listen to the Yugoslav Radio Hour of
PALANDECH'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE
Station WWAE, Every Sunday 1 to 1
536 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

FENC'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila
Cene zmerne. Postrežba točna.

Kuhajte z elektriko

za **BOLJŠA JEDILA... MANJ DELA... NIŽJE STROSKE**

• Na tisoče čikaških gospodinj, ki kuhajo z elektriko, da električno kuhanje napravi okus dobrih jedilom še celo boljše. Kajti hitra, enakomerna, zanesljiva električna vročina pusti naravni okus v jedilih. Manj dela je tudi, kadar se obedi kuhajo na moderni avtomatski električni peči. Avtomatske kontrole prevzemajo dosti pažnje in skrbi, ki so bile prej del kuhanja.

Električno kuhanje je poceni! Mnogo družin v Chicagu izprevidi, da jih stane električno kuhanje manj kakor \$2 do \$2.50 na mesec.

Oglejte si hitre, čiste, zanesljive avtomatske električne peči, razstavljene pri trgovcih za električne potrebščine, v trgovinah z železino, pohištvo, department trgovinah ter v električnih prodajalnah Commonwealth Edison Company.

Posebna ponudba

1. Popust za zameno vaše stare peči.
2. Velik popust bo krit stroške za napeljavo žic in za instalacijo v večini krajev.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

IVAN JONTEZ: That's How It Looks To Me

I've noticed lately that at least the brightest ones among us have reached a point where we can agree on why this "recession" which is making life uncomfortable for quite a few of us. The answer is ever so simple—people don't buy enough of what there is to sell. A whole lot of most simple truth in a nut-shell!

But there exists a difference of opinion as to what people ought to buy to lift the lid off of the "recession." An automobile salesman thinks it's automobiles, a butcher is liable to complain about low sales of pork chops and so on and so forth. And since I am in the confectionery business and as such, ought to know something about it too, I'll tell you that the trouble with us is that people don't buy enough of cakes, cookies, candies, ice cream, etc. And I'm just as right about it as the rest of them. It is a sad fact that nowadays people do not buy enough of anything.

Of course I can't blame it on them. In our neighborhood almost everybody I know works for WPA. Now WPA is a great thing for people who need help, including politicians, but it is essentially an emergency institution and as such helps one to keep the wolf away from his door but not off his lawn. So the only difference is in the distance between you and the beast, the letter still waiting for his chance and you worried because of the still unhappy situation.

Sixty bucks a month is not much money to live on if you're lucky enough to be single. But if you're married and have a bunch of kids then it's just too bad and you never lose the wolf out of your sight. You pay your rent and there isn't enough left to satisfy your grocer, insurance man and the rest of them eager to relieve you of your meager earnings. You're out of luck. And so are they. And so are we, your neighborhood confectionery people, for alas! you have no money left to buy our goods.

Yet cakes, cookies, candies, ice cream, etc., are essentially a necessity under our much talked-about American standard of living, as much so as an auto or electric fan, etc. Which means that when you cannot afford to buy, among other things, cakes, candy, ice cream and other such things to sweeten your life with, then your American standard of living is in grave danger and so's mine. And that gives us both something to worry about. And to think about, too.

Sparklets!—If you wish to waste your breath for a cause lost in advance go and start a crusade against "indecent dresses" of the contemporary American woman, as Cardinal O'Connell of Boston did the other day. It brings no results but also no bad consequences. And the worst that could happen to you would be a sweet reminder, "Aw, Gran'paw, weren't they saying the same nonsense about Gran'maw, too? Yet you never believed it for a moment." Still, there's some publicity value in such crusading.

They say that we writers are as jealous of each other as cats and dogs. Don't believe it. I wish you could for example hear our Cleveland bunch when we get together. You'd certainly hear some compliments!—And here I come, not with some hot news, but just a bit of my personal

JSF Undertakes New Campaign To Aid Spanish Loyalists

Upon motion of the JSF Executive Committee the following appeal has been sent out to over one thousand Yugoslav Fraternal Organizations for aid to the Spanish Loyalists:

Dear Brothers and Sisters:
Fraternal, Cultural and Labor organizations along with other groups whose sympathies are with the suffering victims of Fascism in Spain are renewing with increased vigor their campaigns to raise funds for the purchase of food, clothing and medical supplies for the Spanish people: men, women, children and aged non-combatants.

Among the Yugoslav people in this country the Yugoslav Federation, S. P., is carrying on this work since the outbreak of the war.

With the best of the German and Italian war machines aiding them, the Fascists have ravaged a large part of the Spanish Republic, destroying many towns and leaving hundreds of thousands of men, women and children in immediate need of shelter, food, clothing and medical care and supplies. Thousands of others along with the thousands of wounded soldiers are crowded into cities back of the Loyalist lines. All are sorely in need of food, clothing and medical aid. The need for aid has never been greater.

We strongly urge you all to donate financial aid as liberally as possible.

All contributions will be published in our organ, Proletarec and immediately forwarded to the TRADE UNION RELIEF FOR SPAIN, in care of David Dubinsky, President of the International Ladies' Garment Workers' Union. Don't fail the Spanish Loyalists in their most critical hour.

Send all contributions to the Yugoslav Federation, S. P., 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

With fraternal greetings,
EXECUTIVE COMMITTEE, J. S. F.

NEARLY 8,000 JOIN SIT-DOWN PROTESTS AT ALLIS FACTORY

Milwaukee, Wis. — Nearly 8,000 employees of the Allis-Chalmers Manufacturing Co. carried on a series of protracted sit-down "work stoppages" last week in protesting failure of the corporation to sign a new contract with the Allis-Chalmers local of the United Automobile Workers (CIO).

A compromise settlement with definite gains for the employees was made.

A large number of Milwaukee's Slovene population are employed by this concern.

Norman Thomas Abducted by Jersey City Police

Jersey City, N. J.—Before he even began his speech at a Socialist May Day demonstration in Journal Square, Thomas was abducted along with nearly a dozen others and forcibly escorted out of Hague's city and out of New Jersey by cops. He was jerked out of the car in which he arrived, thrown into a police car, driven to a ferry and held until the ferry left.

Thomas swore out formal complaints of kidnapping and violation of civil rights against John J. Underwood, deputy chief inspector, and Henry Gauthier, chief of detectives. The formal complaint was under the so-called Lindbergh act, violation of which is a capital offense.

RECESSION

Twenty-five per cent of those queried by Fortune magazine in a nationwide survey said that times are better right now than they were a year ago. "Times are better," the Walrus said.

"Fortune's told us so in brief. 'Thousands of folk now are dead. 'Who might have been on relief."

FREEDOM OF EXPRESSION IN OUR SCHOOLS

At the Yugoslav Socialist Federation Conference which was held in Milwaukee Sunday, May 1, Comrade Pogorelec emphasized the fact that what is lacking in the understanding of Socialism is, "education and the art of thinking." But, how are we to acquire this education, one might ask? Education, of course, covers many subjects. For instance, we need to know of the world's affairs and happenings equally well of the past, as of the present. History is essential, studying the philosophies of our great

thinkers is necessary and important. We need to study as well as try to understand psychology. We need to study economics and political science and many other subjects. All these subjects make up education. One does not need a college education to study any of these subjects. On the contrary, I believe one can do it almost better when he or she is self-thought. (I believe it was Mr. Bernard Shaw who once mentioned the fact that those who have been educated in colleges, know the least.)

The Libraries are co-operating splendidly with what they call "reading courses" or "reading with a purpose." They outline for your particular needs, any subject you might wish to pursue, and often one gains more from such reading courses, than if one would have attended college, especially, if the courses being studied are also being applied in an earnest and intelligent way.

To know the present day affairs one must read the newspapers, especially newspapers which serve as the people's guide to truth. In the capitalist papers we get only half-truths and one-sided editorials. Because of this it is necessary for the labor class to faithfully and loyally support its labor class papers where the viewpoint from the workers side is presented.

We sometimes are fooled into believing that it is possible to exercise the freedom of thought and speech in our public schools and colleges, but as a matter of fact, no such freedom exists in any of our schools.

I have in mind a case that was reported by one of the young comrades at the JSF Conference in Milwaukee in regards to the freedom of thought and expression. He told of his experience when in the seventh grade in school. The teacher of his class held an election among her students as it was near the time of a presidential election.

"Three of us," he said, "voted for Eugene V. Debs, the Socialist presidential candidate at that time. The teacher got terribly mad and wanted to know who it was that voted for Debs. We were scared stiff and no one dared tell her. So finally, she called in the principal and in that way succeeded in finding out who those three voters were. After she found out, she gave us a good lecture and scolding merely because we dared to express our freedom of thought and expression."

Such cases are prevalent everywhere in schools today. The constitution of the United States which is thought to be the children in the grades is never actually put into practice.

Louise B. Jursey.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Successful J. S. F. Conference in Milwaukee on May Day

Over fifty delegates and visitors attended the JSF Conference at the South Side Turn Hall, in Milwaukee on May Day, representing 28 organizations — JSF Branches, Fraternal and Cultural groups from Wisconsin and Illinois.

The following is the list of delegates and the organizations represented:

- Frank Zaitz, Lodge 1, SNPJ.
- Andrew Mosek, Lodge 14, SNPJ.
- Joe Uls, Joe Radel, Joe Ritonis, Anton Tratnik and Mary Smole, Lodge 16, SNPJ.
- Charles Pogorelec, Lodge 39, SNPJ.
- Angela Zaitz, Lodge 102, SNPJ.
- Amalia Ornelich, P. Matkovich and Anton Demshar, Lodge 104, SNPJ.
- Marion Krzic, Lodge 119, SNPJ.
- Mary Oven, Jenny Jenko and Louise Vidmar, Lodge 192, SNPJ.
- Stefe Salamon and Frank Semerl, Lodge 234, SNPJ.
- John and Ida Simon, Lodge 559, SNPJ.
- Tony Pierce, Lodge 568, SNPJ.
- Mary Musich and Regina Singer, Lodge 686, SNPJ.
- Louis Ambrozich and John Klopicki, Lodge 747, SNPJ.
- Joe Vidmar, Jack Rozic and Emil Ruppik, Milwaukee Federation of the SNPJ.

Mary Puncer, Lodge 6, JPZS.

Frank Polienik and John Camer, Lodge 19, JPZS.

Anton Ermenc and Hank Maren, Lodge 24, JPZS.

Frank Zaitz and Charles Pogorelec, Branch 1, JSF.

Joseph Drasler, Social Study Club of Branch 1, JSF.

Pavel Pekalj, Branch 45, JSF.

Leonard Alpnor and Joe Alpnor, Branch 37, JSF.

Math. Musich and John Gole, Branch 180, JSF.

Anton Garden, Singing Society "Sava", Chicago.

John Maren, Singing Society "Narej", Milwaukee.

Andrew Mosek, Dramatic Section S. N. D., Waukegan.

Marion Krzic, Executive S. N. D., Waukegan.

Frances Artach, Co-operative League, Waukegan.

Anton Kobal, Library S. N. D., Waukegan.

The Conference chairman was Frank Zaitz, Chicago, and recording secretary, Joe Vidmar, Milwaukee. Kristina Porjavoriek, who acted as secretary of the Conference for the past two years was reelected. Next conference will be to be held in the Fall; Chicago, Sheboygan and Waukegan. The result of the vote was that Waukegan shall be the city in which the next conference will be held with Branch No. 45, JSF and the Fraternal and other organizations in that territory who are affiliated with the Educational Bureau of the Federation, cooperating to make it a success.

A discussion was led by Anton Garden on the new political party launched by Gov. Philip La Follette of Wisconsin, known as the National Progressive Party. Under this was also discussed the New Milwaukee Leader which, before its recent change of ownership, was known as the Milwaukee Leader, a Socialist Party organ. It still is considered as a Socialist party spokesman. Our own publication, Proletarec, with its record of over thirty years in the labor field is in reality really our paper and the sooner our Wisconsin comrades realize that the better it will be. Both subjects were quite well discussed and should somewhat clear up the minds of the delegates and help guide

them in their future dealings with those two problems.

Charles Pogorelec, secretary of the Yugoslav Socialist Federation reported on the Federation and its work; The May Herald, Proletarec, The American Family Almanac and the Educational Bureau, stressing the importance of our comrades working for our organization and its publications instead of drifting off into other fields.

The discussion on Our Youth in the Federation, was led by Joseph Drasler with a number of others also expressing their opinions, their experiences and suggestions as to what could and should be done to create activity and response from our youth. The consensus of opinion seemed to be that to accomplish anything we will have to work towards winning the interest of children and youth in our movement through Falcon Groups and Clubs before they go through the American school system and are chucked full of ideas about "rugged individualism." Tony Pierce, who has had experience working with youth through the co-operative movement in Waukegan, expressed the unfortunate truth that there is less chance of doing socialist work among those who have graduated from high school or college than there is among those with a grade school education. The American school system does a perfect job of poisoning the minds of youth against anything that smacks of radicalism.

The Conference remained in session all morning and part of the afternoon after which came the program prepared by the Milwaukee comrades and the drama, "Jacob Ruda," presented by members of Branch No. 1, Chicago. The usual mistake of making the program too long was made, this one was about four hours long. Over five hundred people attended the afternoon program and stayed for the dancing in the evening. Most of the Chicagoans left soon after the end of the program but were somewhat delayed in getting home because of a bad wreck that evening on the North Shore Line.

Our Next Doings

From one thing to another as the weeks go by and our scheduled program for the year keeps unfolding. Spanish Aid Program and Sava's Concert, Sava's trip to La Salle and participation in the Song Festival, the JSF Conference in Milwaukee over May Day—all this took place in the short period of one month. And now we turn our attention to Proletarec's Picnic which is to be held on Sunday, June 12th at Kegel's Grove.

There is always a risk involved with sponsoring out-door picnics. You can never be sure of the weather and the weather can either make or break your picnic. Proletarec's Picnic has, during the last few years, been held late in the summer, around the time when the weather is already quite chilly, especially so, if you strike a period right after a rain storm. This was the case last year. In hopes of lessening this weather risk, the date of our picnic has been shifted from the latter part of the summer up to the very beginning, June 12th.

This will be one of the very first out-door picnics of the season and from present plans and indications, one of the largest.

Much more on this from time to time up until the date, June 12th.

The Appeal For Aid to The Spanish Loyalists

Elsewhere on this page, we are publishing the appeal which has been sent out to over a thousand Yugoslav Fraternal organizations for material aid for Spain. All contributions will be published in Proletarec. All money collected by the Yugoslav Federation, S. P., is sent to the Trade Union Relief for Spain, the treasurer of which is David Dubinsky, President of the International Ladies' Garment Workers' Union.

We wish to also stress that work on revocation of the embargo on the Spanish Government is just as important as the material aid we are able to give.

Up to the present time the pressure exerted upon the President was not strong enough to warrant any action from him. The Loyalists are still fighting against the murderous weight of the formidable German and Italian armies hampered by the shortage of munitions.

Social Study Club Meets Friday

There are colonies in the South Sea Islands where people live close to nature without any of the comforts of civilization and get along quite alright, at least so 'tis said by one who has been there and ought to know.

At the next meeting of the Social Study Club at the Center, Friday night, we are going to hear this subject discussed by a person who has spent a year living in one of these colonies.

Come around and spend the evening with us. Refreshments will be served after the meeting.

Zarja's Singers Heard Over WGAR

Cleveland, O.—The Socialist Singing Society "Zarja", can well be proud of its singers for it is proving that it too, can have good singers who do not hide away from their class but openly admit that they are from the working masses and are doing their bit to agitate for the Labor cause. We have been able to hear for the second time in the last few weeks the following singers: Sophie Turkman, Josephine Turk, Jennie Perusek and Tony Podobnik. They have done well and we all hope to hear them again soon. They sang on the Slovene program over WGAR.

The meetings of the Sub-branch, 27, JSF, have been changed to one business meeting and one educational meeting each month. The meetings have not been so very well attended of late but we hope more of the members attend in the future.

We have taken different articles from the Readers Digest and reported on them. The discussions following each article turned out very interestingly and I hope that they will be continued for a while.

A few weeks ago C. Wesley discussed the Sheppard-Hill Bill and mentioned how misleading the bill really is. He mentioned the fact that it would give legislation power for

war-time dictatorship. These bills are vicious, anti-democratic and their passage would be a first step on the way to fascism. We must fight these bills.

Speaking of war reminds me of an article I read just recently.

The street-car was packed and two ladies who had just entered were very indignant. One of them talked real loud so others near by could hear the conversation. She spoke of men being so rude, not giving up their seats for the lady passengers. She kept up with this talk and even called the men slackers as this happened in war time and she thought they should all enlist. The man seated at the window, getting angry, asked her if any of her kin were at the front. "Yes," she answered, "two of my brothers and my father," and raised her head with pride. The man turned around so she could better see him and said, "the next time you write to any of them ask them to look for the rest of this," (his arm had been amputated almost at the shoulder). The other passengers listening to this began to "shoo" her until she was tempted to get off the car.

I'll bet she never spoke out of turn again.

Olga Vehar.

Among the more important decisions which came out of the meeting of the Executive Committee of JSF last Friday, was the vote to strenuously protest the chartering of the new miners union by the American Federation of Labor. We all pretty much agreed that such a labor union will not help the miners any but rather help the mine owners. The action of the AFL in chartering this union only shows to what low depths the American union movement has already fallen. Unless they can lead, they will do everything possible to ruin even other existing unions which are legitimate and genuine. The AFL will, no doubt, throw a lot of money into the campaign to disrupt the major power in the CIO, for that is what the miners union can easily be termed. Most likely they will put in many capable organizers and a lot of thugs whose main aim will be to cause strife in the miners' organization. With this protest the JSF shows that it is alert to the times and conditions. Other groups and even individuals should protest this move also. Other important things were discussed, including means of sending out organizers and speakers for the Federation and the campaign to solicit more funds for the Spanish Loyalist cause.

This man Hague who is the Democratic Mayor of Jersey City and at the same time an important member of the National Executive Committee of the Democratic party, seems to have things pretty well oiled-up to keep free speech and speakers out of his city. He has been getting a lot of unusual publicity and the big boys of America have kind of looked forward to him for a bigger position than he now holds. It seems that the entire matter is the result of efforts of the unorganized to form their unions.

Mr. Hague, being the Mayor and the contact man for big business, has naturally done everything he could to keep the workers from organizing and from seeking a bigger piece of bread for their labor. Norman Thomas, the Socialist Leader, was abducted and sent out of the City and other prominent Congressmen have even had to give up their speaking engagements. Whether it will do any good to write to Mr. Hague or not, to protest the Hitler-like manner in which he is running his City, I do not know, but certainly, it will not hurt to have these fellows know that we are opposed to his methods of keeping people down.

MY AMERICA

A New Book by Louis Adamic
According to his own statement all of the former books written by Louis Adamic have been but preliminary work to his latest book, My America, which is being published by Harper Brothers and will be off the press the end of this month.

My America, deals with the American scene.

NATIONAL ANTI-WAR CONGRESS

The Keep America Out of War National Committee is calling upon all organizations of American people to send delegates to a great National Anti-War Congress to be held in Washington, D. C., May 23-29-30.

New war, no matter what the alleged purpose, means untold misery and brutalization for the American people. No conceivable good that can be accomplished abroad can compensate for the incalculable agony, privation, and loss of liberties at home. Support the Anti-War Congress.

DISCRIMINATION

Said the wild man of Borneo to the raving Hottentot:

"Tell me, brother, what makes you so hot?"

Said the raving Hottentot to the wild man of Borneo:

"When I think of the primitive implements with which we two put each other on the blink, and see the tanks and aerial bombs with which the white brethren put each other out of commission, you can't blame me for getting hot." —American Guardian.

FALCON CORNER
ON PAGE 5.

